

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA

3

**Apartamente
călătore**

Alfabetul

(din ciclul „Minunata
istorie a scrisului“)

„Banii vii“...

Anul XIII nr. 3 (451) — 18 ianuarie 1964

rominești

peste hotare

De vorbă cu
prof. univ.
dr. Călin Popovici

Între 17 și 21 decembrie 1963 a avut loc la Moscova Conferința asupra observării optice a sateliților artificiali ai Pământului și folosirea acestor observații în scopuri geodezice și geofizice.

Observatoarele universităților din țara noastră au fost reprezentate de prof. dr. I. Curea, rectorul Universității din Timișoara, prof. dr. Gh. Chiș, decan al Facultății de matematică a Universității din Cluj, din partea Ministerului Învățământului, și prof. dr. C. Popovici, șeful secției de astrofizică sateliți a Observatorului din București, membru în Comisia de colaborare multilaterală dintre academii, din partea Academiei R.P. Române. În cadrul acestei conferințe, la care au participat delegații din U.R.S.S., R.P. Bulgaria, R. S. Cehoslovacă, R.D. Germană, R.P. Polonă, R.P. Ungară și din țara noastră, s-au făcut o seamă de comunicări privind metoda și îmbunătățirea observațiilor, discutându-se în special aplicațiile în geodezie și geofizică ale observațiilor făcute asupra sateliților artificiali ai Pământului.

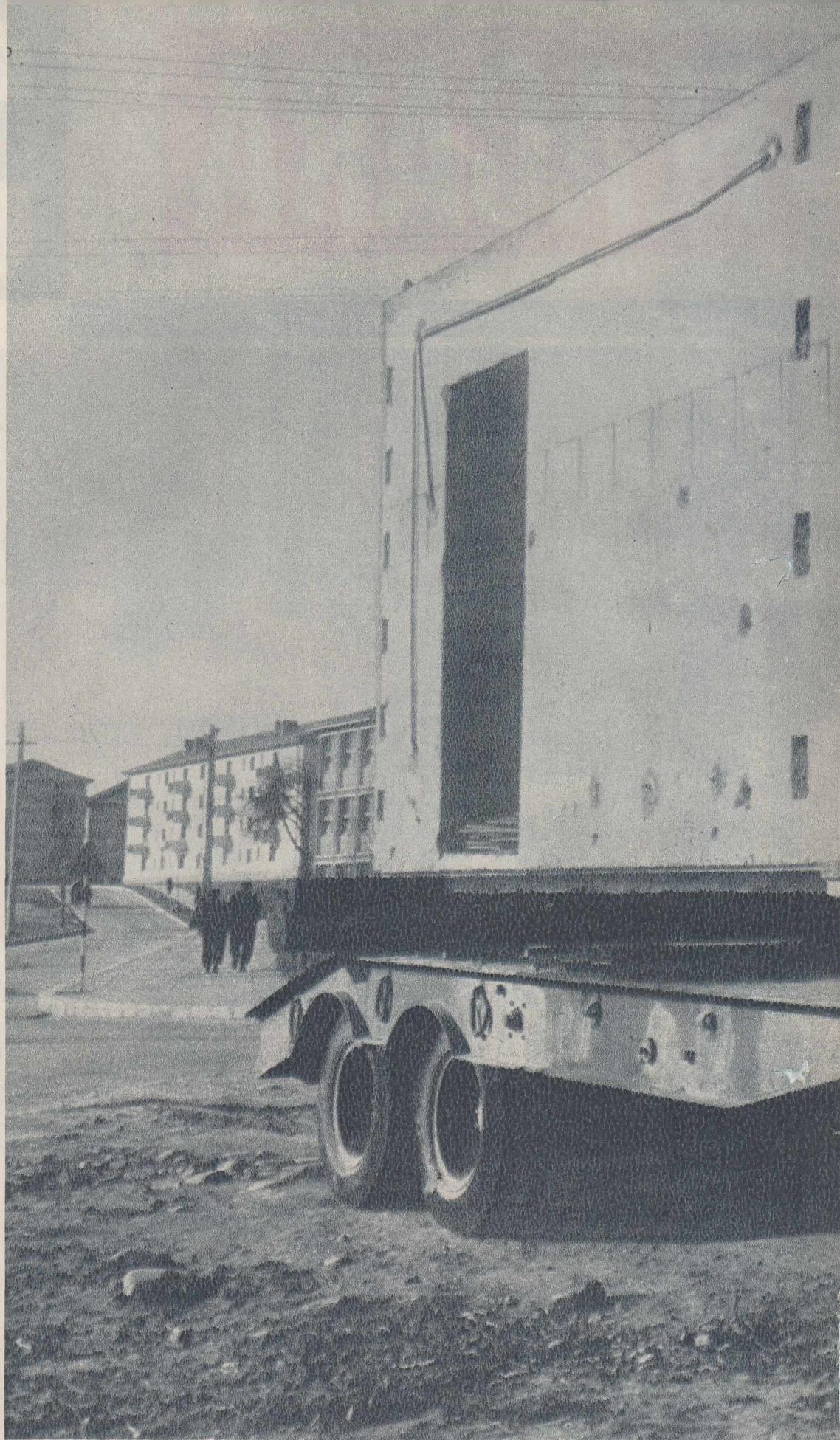
— Ce ne puteți spune despre aportul adus de stațiile de observare din țara noastră la conferință? — l-am întrebat pe tov. prof. dr. C. Popovici.

— De la lansarea primilor sateliți artificiali ai Pământului și pînă în prezent stațiile din București și Cluj au efectuat multe mii de observații optice ale sateliților. Stația București a participat alături de stațiile sovietice și stațiile Potsdam, Praga și Poznań la vastul program de observații fotografice simultane și aproape simultane a unui satelit, pentru scopuri geodezice (triangulație cosmică). Pentru activitatea desfășurată în cadrul acestui program stația București a fost distinsă cu diploma de onoare. O asemenea diplomă a primit și stația de observare Cluj pentru contribuția ei în programul înterobos desfășurat în toamna anului trecut.

— În ce constă acest program?
— Pe scurt, în observarea vizuală coordonată simultană și aproape simultană din mai multe stații a sateliților zburind aproape de suprafața Pământului pentru a se deduce variația densității atmosferei din variația parametrilor orbitei. Profesorii dr. I. Curea și dr. Gh. Chiș au făcut propuneri pentru ameliorarea metodei de observare și pentru coordonarea lucrărilor celor 21 de stații care participă la acest program.

— Alte comunicări ale delegației noastre?
— Am făcut o comunicare privind folosirea observațiilor simultane și aproape simultane a sateliților din cel puțin două stații pentru determinarea centrului de greutate (masă) al Pământului față de elipsoidul de referință ales pentru reprezentarea suprafeței terestre. Aceasta prezintă o importanță specială deoarece constituie o nouă aplicație a observării sateliților artificiali în geodezie. De asemenea, am prezentat, în cadrul unei comunicări, rezultatele unor cercetări întreprinse de cercetătorul științific ing. A. Dinescu de la Observatorul astronomic din București, care a aplicat o nouă metodă pe care am inițiat-o la observatorul nostru spre a se obține — cu o precizie de câțiva metri — poziția sateliților față de centrul Pământului și a stațiilor secundare de unde s-au făcut observațiile, numai din direle sateliților înregistrate pe plăcuțe fotografice. Metoda aceasta urmează să fie aplicată în paralel cu o metodă sovietică și a fost inclusă de Academia de științe a U.R.S.S. în protocolul de colaborare propus Academiei R.P. Române în problema sateliților pe anul 1964.

În încheiere, tov. prof. dr. Călin Popovici ne-a arătat că în rezoluțiile conferinței au fost înscrise propunerile de a se lărgi activitatea de pe plan regional pe plan internațional mai vast, accentuându-se necesitatea colaborării cât mai strînse cu uniunile științifice internaționale, care se ocupă cu problemele privind sateliții artificiali și în special cu COSPAR (Comitetul de cercetări a spațiului cosmic) la care țara noastră a aderat din anul 1963.

apartame

COVERIA NOASTRĂ

O nouă sursă
luminoasă ce
nește din pri-
capura atomi-
cilor. Temea
fructu în lupta
pentru colțata
la „Sincrotron”,
București.

Fotografie de
A. Mihăilescu

Transportul elementelor spațiale a fost efectuat cu ajutorul unui trailer remorcat de un tractor.

nte călătore

Să ne închipuim un uriaș („mare” cât uriașii din povestirile lui Swift), care, potrivit cuburii colorate (cuburi de uriaș, bineînțeles), ar construi, ca într-un joc de copii, clădiri cu mai multe etaje.

Imaginea aceasta ne-a fost sugerată de un eveniment petrecut nu demult timp în viața tinărului oraș Onești. Să înlocuim, deci, țara miraculoasă a lui Gulliver prin localitatea amintită, mâinile gigantului prin brațul de oțel al unei macarale, iar cuburile colorate prin elemente prefabricate de dimensiunea unei camere — și comparația va căpăta în bună măsură autenticitate.

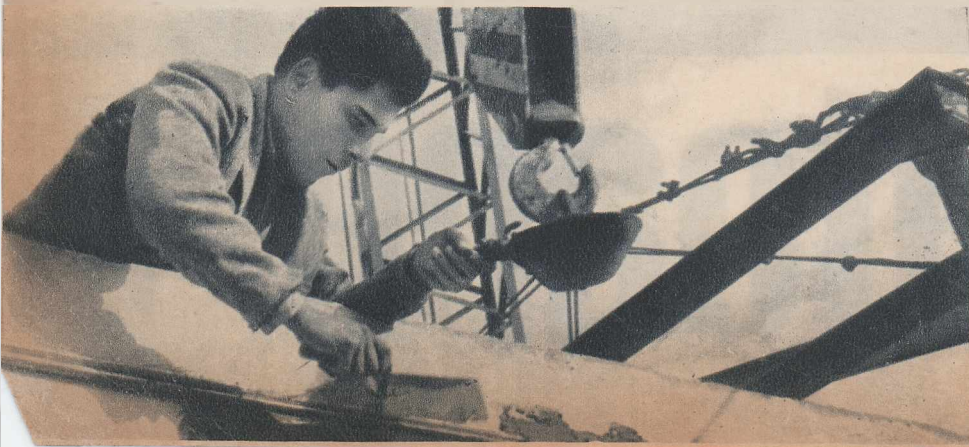
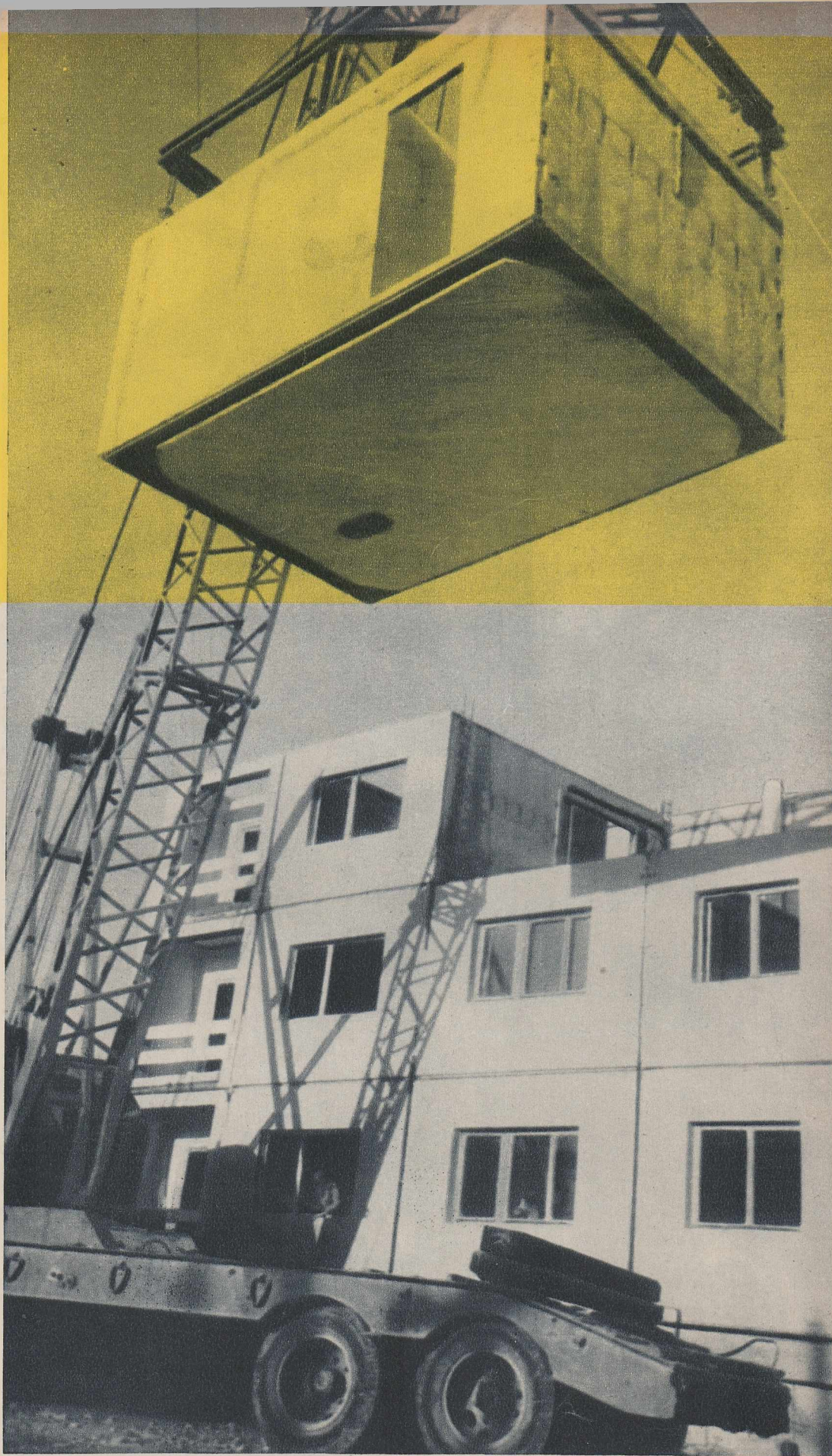
Realizarea printr-o asemenea metodă de execuție a unui bloc de locuințe cu douăsprezece apartamente în mai puțin de o săptămână a constituit un spectacol neobișnuit nu numai pentru locuitorii Oneștiului, ci și pentru specialiști sosiți ad-hoc din toate colțurile țării. Punerea în practică a noii metode este rezultatul unor studii și experimentări preliminare efectuate timp de aproape doi ani de către un colectiv din cadrul I.S.C.M. Onești și M.I.P.Ch.

Astfel, după ce a fost definitivat procedeu de fabricare a noilor elemente pe o linie tehnologică specială, prevăzută ca un agregat de formare de concepție originală, și după ce s-au efectuat o serie de încercări asupra comportării acestora, s-a trecut la ridicarea primei clădiri, parter și etaj, destinată birourilor șantierului Rafinăriei 10 Onești. S-a procedat apoi la construirea unui bloc experimental de locuințe, care totalizează două etaje, un număr de 12 apartamente și este format din 42 elemente prefabricate spațiale. Fiecare element spațial este alcătuit la rîndul său dintr-un planșeu casetat și din pereți, tavanul unei camere fiind realizat prin montarea planșeului superior.

Un apartament este format din 3 și respectiv 4 elemente, un element formînd baia și bucătăria, unul sau respectiv două, camerele de zi și unul dormitorul.

Toate elementele sînt prevăzute încă din atelierul de fabricație cu instalațiile de încălzire, electrice și tehnico-sanitare, necesare, la montaj realizîndu-se doar legăturile între ele.

În urma datelor obținute prin realizarea celor două construcții din elemente spațiale, s-a ajuns la concluzia că noua metodă prezintă o serie de avantaje im-

↑
Pentru montarea elementelor spațiale s-a întrebuințat o macara pe pneuri.

←
Elementele prefabricate de dimensiunea unei camere permit constructorilor să monteze un bloc cu mai multe nivele în mai puțin de o săptămână.

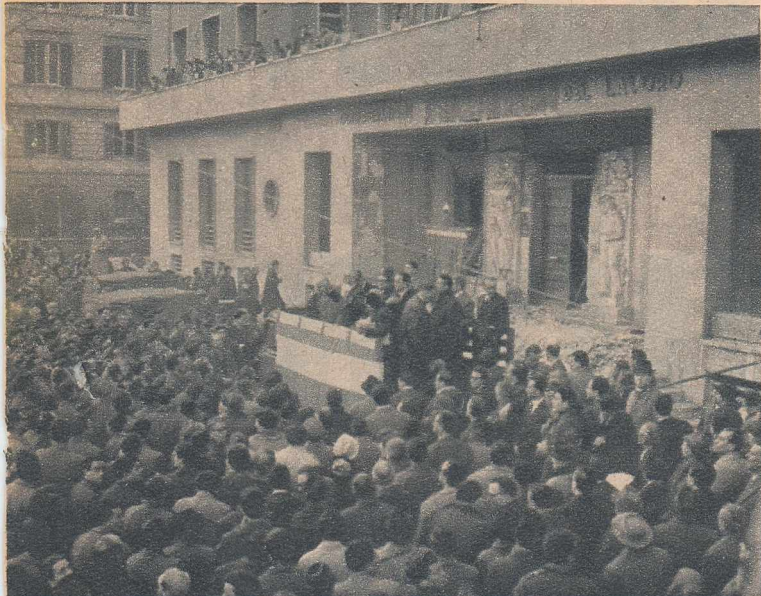
portante printre care reducerea considerabilă a manoperei, deoarece cea mai mare parte a acesteia se consumă în atelierul de fabricație.

Rezultatele bune obținute vor face desigur ca noua metodă, care va depăși în curînd faza experimentărilor, să intre în rîndul metodelor curente de execuție a construcțiilor din țara noastră.

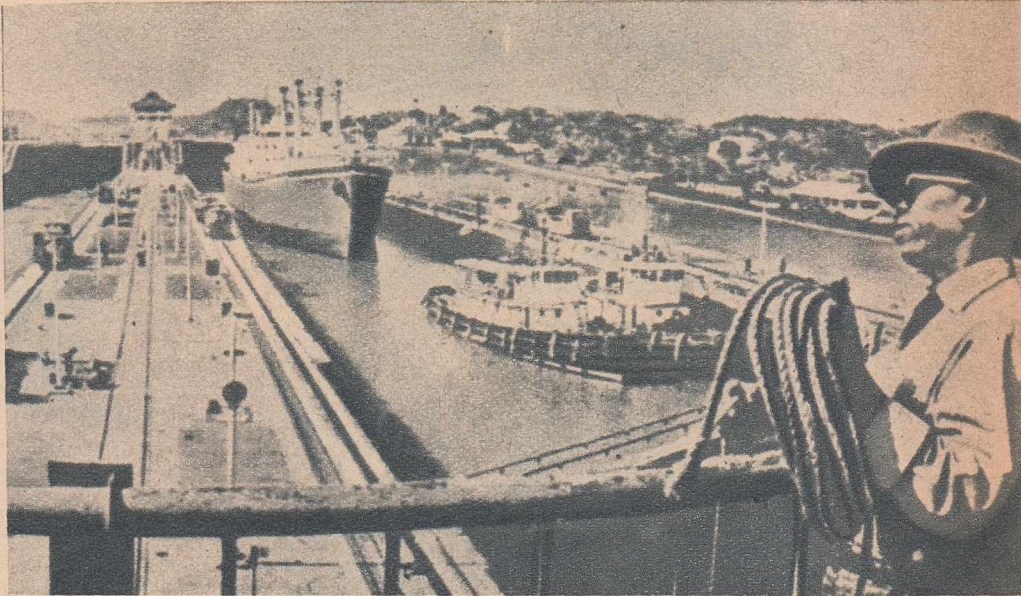
Fotografiile de Mihai PÎRGARU

FOTOCRONICA

FLACĂRII

Miting al muncitorilor din Roma, în sprijinul revendicărilor lor economice. Vorbește Agostino Novella, secretar general al C.G.M. din Italia

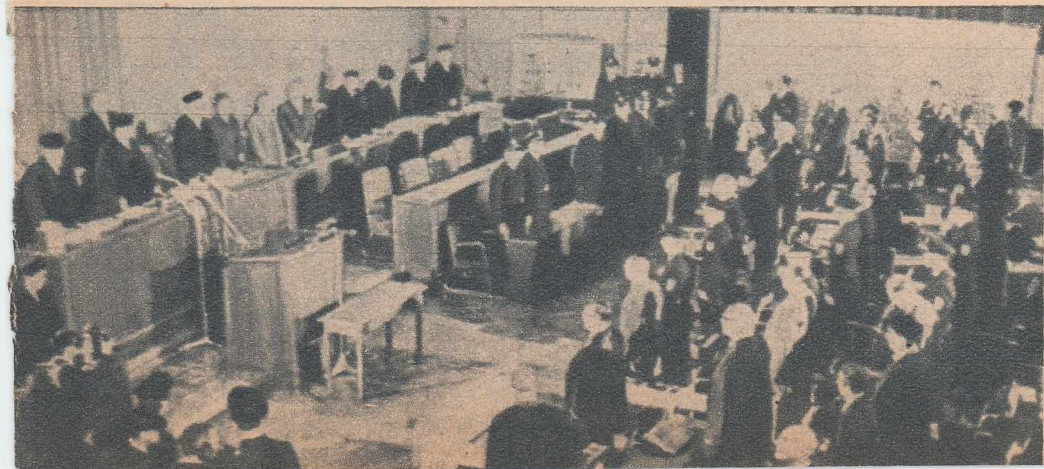

În statul Panama continuă demonstrațiile de susținere a drepturilor poporului panamez asupra Canalului Panama. În fotografie: aspect din zona canalului.

Pentru cinstitirea memoriei defunctului președinte al S.U.A., aeroportul internațional de la Idlewild - New York a primit numele de „John F. Kennedy“.

Aspect din sala primăriei din Frankfurt pe Main (R.F.Germană), unde se desfășoară procesul celor 22 de SS-iști acuzați de a fi luat parte la masacrarea deținuților din lagărul de exterminare de la Auschwitz.

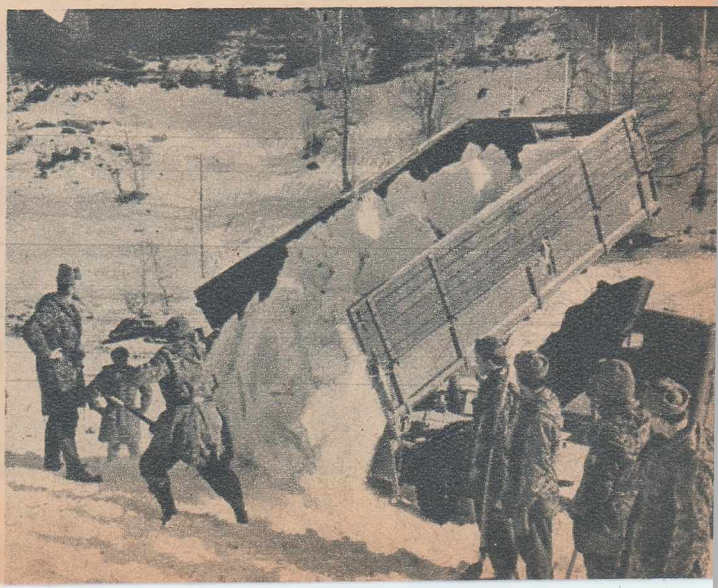

Un rol de frunte în răsturnarea vechiului regim din Zanzibar și în proclamarea republicii l-a avut partidul UMMA. În fotografie: Abdul Rahman Mohammed Babu, președintele partidului UMMA și ministru de interne în noul guvern.

După cum se știe, în Italia s-a constituit, prin desprinderea aripilor de stînga a Partidului socialist italian, Partidul socialist italian al unității proletare (P.S.I.U.P.). Secretarul noului partid este Tullio Vecchietti (în fotografie).

Pînă ce natura va deveni mai darnică, pe pîrțile de schi de la Innsbruck zăpada este depusă de soldați din armata austriacă.

În cinstea celei

1

2

3

uzina „Vulcan” citeva instantanee

4

5

Prin intermediul fotografiilor alăturate, realizate la uzina „Vulcan” din Capitală, vă invităm să poposiți în mijlocul colectivului de muncitori, ingineri și tehnicieni ai atelierului de mecanică grea. Sîntem la început de an și asistăm la adunarea consacrată discutării angajamentelor în întrecerea socialistă, închinată celei de-a XX-a aniversări a eliberării patriei. Urmăriți cuvintele desprinse din discuțiile purtate (înscrise sub fotografiile alăturate) și veți înțelege în bună măsură cum și în ce fel doresc oamenii aceștia să se achite de angajamentele luate.

Cu puțin timp în urmă, în cadrul adunărilor de dezbatere a cifrelor de plan, colectivul uzinei „Vulcan” și-a propus să realizeze în noul an o depășire a producției globale și a producției marfă cu 16 milioane lei, să realizeze economii peste plan de 3,5 milioane lei și, totodată, să economisească 500 tone de metal peste plan. Din cadrul acestor angajamente, luate în lumina Directivelor C.C. al P.M.R. cu privire la criteriile principale ale întrecerii socialiste, muncitorii, tehnicienii și inginerii uzinei s-au angajat să realizeze pînă la 23 August 1964 o depășire a producției globale planificate cu 9 milioane lei și a producției marfă planificate cu 9 milioane lei, înfăptuind în același timp economii peste plan, prin reducerea prețului de cost, de 2 milioane lei, economisind totodată 400 tone de metal.

Sarcinile asumate, precum și dorința de a aduce cinstirea cuvenită aniversării celor două decenii de viață liberă, i-a îndemnat și pe metalurgiștii secției de mecanică grea să se întrunească în prezenta adunare pentru a hotărî ce a mai rămas de făcut, cumpănind cu seriozitate, simț de răspundere și spirit gospodăresc măsurile menite a duce la traducerea în viață a noilor

obiective. Ei au reanalizat cu minuțiozitate propunerile făcute anterior, studiind cu grijă și răspundere atît posibilitățile reale ale colectivului, cît și piedicile care-i mai stau în cale.

— Să producem mai mult și mai bine, utilizînd mai rațional timpul de producție — deschide discuția șeful de brigadă, comunistul Mihalache Manolache.

Și fiindcă vorba lungă înseamnă sărăcie curată, el trece de îndată „pe concret”. În zilele premergătoare prezentei adunări el a avut ideea de-a calcula în carnetul său cît fac la un loc toate orele pierdute de echipa sa în 1963 din pricina absențelor nemotivate, a invoiților fără teme, a plimbărilor „pe degeaba” prin secții, și a ajuns la concluzia finală că, adunate una peste alta, fac... cinci unități de pompare în plus. Atît ar fi putut realiza mai mult brigada sa dacă... Dacă tovarășul cutare și cutare (și nu s-a sfiit să-i arate cu degetul) n-ar fi lăsat vremea să i se scurgă printre degete. Iar la sfîrșit: „Ne vom strădui să-i învățăm pe tovarășii aceștia că munca spornică e în interesul fiecăruia, că, altminteri spus, e mult mai bine să trăiești mai bine”.

A-ți înțelege cu exactitate sarcinile, au arătat în continuare vorbitorii, înseamnă a cunoaște deopotrivă atît sarcinile generale ale colectivului din care faci parte, cît și rolul și importanța ta pe locul de muncă; înseamnă, mai departe, a înțelege cu inima și mintea atît greutățile care mai stau în fața colectivului, cît și bucuriile și necazurile colegului tău de lucru. De aci cîteva concluzii formulate în adunare: Disciplină, multă disciplină, mobilizarea unor noi rezerve interne, ridicarea indicilor calitativi ai produselor, gospodărirea mai bună

a materiei prime, materialelor, combustibilului și energiei electrice, o mai bună organizare a locului de muncă etc.

— Să propunem mecanizarea macaralei pivotante — cer membrii echipei unităților de pompare. Nu se mai poate să reținem aci trei oameni, cînd unul singur ar putea efectua foarte bine întreaga operație

— Ne angajăm să modernizăm această macara — le răspunde echipa de întreținere.

— Să fie respectate cu strictețe măsurile incluse în planul M.T.O. Cu simple hîrtii bătute la mașina de scris nu vom obține sporirea productivității muncii.

— În această privință va fi alcătuită o comisie specială — îi asigură inginerul șef al uzinei. Ea va stabili termene exacte pentru concretizarea măsurilor tehnico-organizatorice propuse, precum și pentru cele pe care le veți elabora și de acum înainte.

Un bătrînel timid (roșu și emoționat ca o fată mare), unul dintre ultimii vorbitori, declară surîzînd:

— În anul acesta vreau să muncesc mai bine decît în '63, după cum anul trecut am lucrat mai bine și mai spornic decît acum doi ani — cu toate că acum un an, doi sau trei, eram cu unu, doi sau trei ani mai tînăr. Dar, vorba nu știu cui: viața nu se măsoară în ani ci prin buna ei folosire.

Foarte adevărat: vremea trece repede, dar numai pentru cei care îi urmăresc cursul implacabil cu teamă și suspin. În schimb tineretea rămîne fără bătrînețe pentru toți cei care, chibzuindu-și cu rost fiecare clipă a vieții, uită să-i mai măsoare vremelnicia.

LIVIU MAIOR

Fotografiile de E. IAROVICI

① Vom cinsti cea de-a XX-a aniversare a Eliberării prin îndeplinirea tuturor angajamentelor pe care ni le-am luat astăzi. Vom insera totodată în planul M.T.O. instalarea unui pod rulant de 30 de tone pe traveia mașinilor mari (Marin Dincă, inginer, șeful atelierului mecanică grea).

② Mă angajez în numele brigăzii să realizăm peste plan economii de 10.000 lei (Mihalache Manolache, șef de echipă la montaj).

③ Asigurăm adunarea de față că vom realiza produsele la toți indicatorii din plan (Petre Nicolae, secretarul organizației de partid).

④ Sînt de părere să reimpărțim sarcinile anuale în funcție de angajamentul nostru colectiv de îndeplinire a planului la toți indicatorii (Ion Rădulescu, maistru).

⑤ Sînt întru totul de acord să ne străduim să depășim sarcinile de plan la unitățile de pompare, trolii și pompe de noroi (Gheorghe Tăfaru, muncitor).

⑥ Dacă îmi cuvîntul nu uita să amînești și despre problema matrișării coturilor colectoare (Petre Boji (stînga), maistru lăcătuș, și Ion C. Iana, lăcătuș).

⑦ Două mil de lei economii la materialele de întreținere. Acesta este angajamentul echipei noastre (Jean Radu, șef de echipă).

⑧ Propun ca prelucrarea contra-greutăților de la unitățile de pompare să se facă în afara atelierului, pentru a se degreva mijloacele de transport și a se elibera suprafețele de producții (Alexandru Vilceanu, maistru).

⑨ Frantz Sauer s-a angajat, în numele echipei sale de montori, de a gospodări mai bine materia primă necesară.

6

7

8

9

Monumentul lui V.I. Lenin
din Ulianovsk.

La 21 ianuarie se împlinesc 40 de ani de la moartea lui Vladimir Ilici Lenin. Publicăm, cu acest prilej, un reportaj despre Ulianovsk, orașul în care s-a născut și și-a petrecut anii copilăriei și adolescenței V. I. Lenin.

La Ulianovsk

Amintirea vie a lui Lenin

Așa va arăta peste câțiva ani orașul în care s-a născut Lenin (măchetă).

Cinstind memoria întemeietorului statului lor, oamenii sovietici au proiectat reconstrucția generală a Ulianovskului. Situat pe malurile pitorești ale Volgăi, în trecut un orașel de provincie, azi un important centru industrial al Uniunii Sovietice, orașul natal al lui Vladimir Ilici Lenin va fi pînă în aprilie 1970 — la aniversarea centenarului nașterii lui Lenin — de nerecunoscut.

Se va păstra totuși intactă o zonă memorială — casele în care a locuit familia Ulianov, școala, biblioteca, teatrul, locuri legate de copilăria și adolescența lui Vladimir Ilici — constituind un interesant muzeu ale cărui „secții”, pe tematici, sînt de fapt cartiere întregi ce oglindesc fiecare o perioadă sau alta din viața lui Lenin, a părinților și fraților săi.

O asemenea „secție” este casa din actuala stradă Ulianov, cu toate că o înconjoară, casa în care Lenin s-a născut și și-a petrecut primii ani ai copilăriei. În acest sector se va înălța un impunător monument și se va aprinde o flacără veșnică.

Despre anii adolescenței vorbește modesta casă din strada Lenin în care Vladimir Ilici a locuit timp de 17 ani. Este o altă „secție a muzeului”, în care strada cu case mici de lemn mai păstrează ceva din caracterul specific al unui oraș de provincie din Rusia secolului al XIX-lea. Pentru a-i reda întreaga autenticitate, asfaltul trotuarelor va fi înlocuit cu vechile podele din lemn, iar

becurile electrice — cu felinare cu gaz. Casele ce aparțineau, pe vremuri, aristocraților, negustorilor sau meșteșugarilor își vor recăpăta aspectul inițial, oferind o imagine vie a mediului social în care a crescut Lenin. Acest colț al Simbirskului de altădată va arăta aidoma ca acum un veac.

Un alt sector al muzeului, consacrat anilor de studii, cuprinde școala model „V. I. Lenin”, fostul liceu în care a învățat Vladimir Ilici. Tăblițele memoriale indică în clase banca pe care a stat elevul Volodea Ulianov. Potrivit proiectului, prin acest sector va trece un larg bulevard, de-a lungul căruia o vastă expoziție de sculpturi, panouri și picturi murale va evoca evoluția mișcării revoluționare din Rusia, condițiile istorice ale luptei împotriva absolutismului țarist, în care s-a format caracterul tînarului Lenin.

De jur împrejurul zonei memoriale a acestui muzeu sub cerul liber, orașul va lua o altă înfățișare. În locul vechilor case se vor ridica blocuri din sticlă și beton cu 10-12 etaje, încadrate de întinse spații verzi, afirmînd, prin contrastul izbitor cu casele mici păstrate în muzeu, triumful noului. Noul Ulianovsk va fi un omagiu adus de oamenii sovietici memoriei genialului Lenin.

Casa în care s-a născut V. I. Lenin.

CADRAN

internațional

Ritual KKK pentru copii

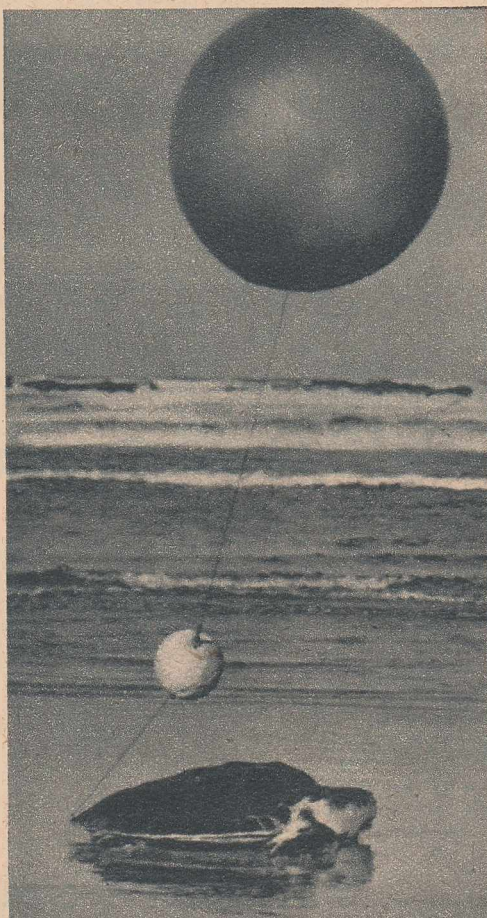
Despre fărâdelegile rasiștilor din Statele Unite s-a scris mult atît în presa americană cît și din restul lumii, s-a scris și despre organizația teroristă care și-a cîștigat o sinistră faimă — Ku-klux-klan. Iată însă că recent un reporter al revistei australiene „Pix” — care a reușit să pătrundă la o adunare a klanului ce se desfășura în apropierea orașului Atlanta (statul Georgia) — a pus în lumină o latură mai puțin cunoscută a activității acestei organizații. Și anume, „opera de inițiere” a tinerei generații.

În mijlocul unei poieni au fost amenajate un podium și o tribună cu microfon. Tot aici a fost instalată o uriașă cruce de lemn. În copacii din jurul poienii au fost atîrnate difuzoare. De dimineață, spre locul adunării veneau familii întregi de rasiști — delegați din toate colțurile S.U.A. Printre ei se afla și un oarecare Robert Chambliss, arestat ulterior în legătură cu explozia bombei în biserica din Birmingham. Adunarea a durat toată ziua.

Din coșurile cu alimente și termosuri cu cafea, rasiștii scoteau embleme ale Ku-klux-klanului. Chiar și copiii erau îmbrăcați într-o uniformă specială. Fotografii surprins momentul cînd pe fața unui copil tulburat se puneau masca KKK. O dată cu lăsarea întinericului, căpetenia Ku-klux-klanistilor îmbrăcată, spre deosebire de ceilalți, într-un halat roșu ca sângele, a poruncit să se dea foc crucii. Rasiștii au format un cerc larg de vreo două sute de metri, în centrul căruia au aprins o imensă cruce de lemn. Multimea a intonat imnul Ku-klux-klanului, iar un „cavaler” (soldat al klanului) și-a făcut loc prin mulțime, ținînd în mîini o pălărie de fetru roșă. Au început să curgă dolarii donațiilor... Undeva, alături, se desfășura ritualul unei căsătorii „à la Ku-klux-klan”. Niște schizofrenici agitau mîinile și urlau:

„Dumnezeu este un Dumnezeu al segregăției!”

Toate acestea se desfășurau sub ochii copiilor cărora li se inocula otrava urii.

Fără busolă, hartă sau sextant...

Timp de decenii, știința a încercat să stabilească ce „busolă interioară” călăuzește diferitele animale care străbat distanțe, uneori foarte mari, pentru a ajunge în locuri pe care le-au văzut o singură dată sau pe care nici nu le-au văzut.

După cum ne informează revista vest-germană „Quick”, oameni de știință de la Universitatea din Florida au hotărît să se folosească de un balon pentru a ajuta știința să facă un pas înainte în elucidarea acestei probleme.

Fotografia ne înfățișează o mare broască țestoasă care se îndreaptă spre mare. De capricea ei s-au fixat cu o sfoară, un balon și un plutitor sferic. Cu ajutorul balonului se va putea întocmi un adevărat „jurnal de bord” de-a lungul a peste o mie de mile pe care broasca țestoasă le străbate de pe coastele Braziliei pînă la insula Ascension *) pe țărnul căreia își va depune ouăle.

*) Posesiune britanică situată în Oceanul Atlantic, la sud de ecuator.

Bunicul submarinului

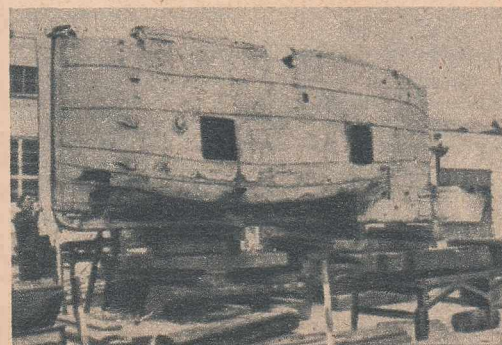
Nu peste multă vreme, Muzeul armatei din Potsdam (R. D. Germană) se va îmbogăți cu o piesă de mare valoare documentară: primul submarin din lume. În legătură cu aceasta, revista „Zeit im Bild” din Dresda (R. D. Germană) publică un articol în care se spune: „Era în 1851, în rada portului Kiel. Amiralii și constructorii de vase priveau sceptici spre apa pe care se legăna o navă greoaie, fără nici un fel de suprastructură. Cîțiva oameni urcau și coborau într-una de pe ea. Apoi urcă ultimul și dispăru în corpul navei. Un capac fu înșurubat din interior și vasul începu să intre în imersiune cu încetul, după care ajunse la fund. Aceasta a fost prima scufundare a primului submarin din lume! El a avut însă un mic defect: n-a mai ieșit la suprafață! Numai datorită adîncimii mici a apei (8,8 m) și deci a presiunii relativ reduse, constructorul său, Wilhelm Bauer, și ajutoarele sale au reușit să deschidă chepengul vasului și să iasă la suprafață. Dreptatea rămăsese însă de partea scepticilor: un submarin era o aberație!”

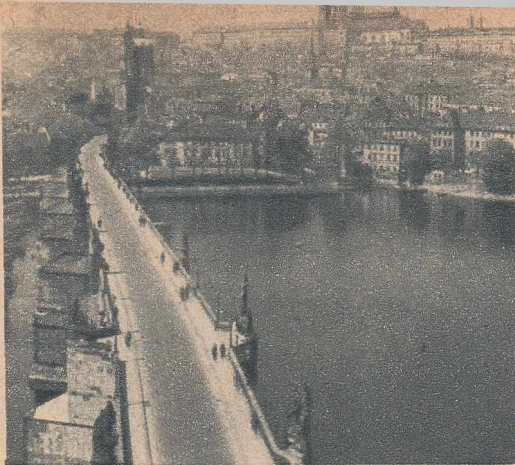
Revista prezintă apoi cîteva date biografice despre inventatorul submarinului:

Wilhelm Bauer s-a născut la 23 decembrie 1822 la Dillingen. El a învățat meseria de dulgher, avînd însă mari înclinații spre tehnică. Soldat fiind, în timpul războiului împotriva Danemarcei, lui Bauer i-a venit ideea să construiască un submarin spre a-l trimite împotriva flotei daneze. În 1850 submarinul „Brandtaucher” a fost gata pe planșeta de desen. Deoarece inventatorul nu s-a bucurat de sprijinul moral și financiar al statului sau al industriștilor, el a trebuit să construiască submarinul cu mijloacele cele mai primitive. Tocmai de aceea, primul submarin a rămas la fund de la prima scufundare.

În 1887, deci după 36 de ani, submarinul construit de Bauer a fost scos din apă și depus la muzeul oceanografic. Cînd, în timpul celui de-al doilea război mondial, acest muzeu a fost distrus, exponatul a ajuns la Rostock. Astăzi el se află pe șantierul naval „Neptun” și așteaptă să fie restaurat. Peste puțin timp va ocupa un loc de cinste în Muzeul armatei din Potsdam.

Submarinul „Brandtaucher” în curs de restaurare.

Podul lui Carol — vedere din turn.

O podoabă a orașului de aur...

Douăsprezece poduri se înalță peste apa Vltavei cea atât de frumos cîntată de Smetana. Dintre ele cel mai vechi, cel mai legat de istoria orașului este podul lui Carol, pod care unește Orașul Vechi cu cartierul Malá Strana. Iată pe scurt povestea sa :

În anul 1346 pe tronul ceh a venit regele Carol, căruia Praga îi datorează multe construcții importante. De perioada domniei lui se leagă mai ales construirea podului ce-i poartă numele.

În 1357 regele Carol a pus piatra fundamentală a noului pod și arhitectul lucrării, Petr Parler, a început construcția. Podul, care a fost dat circulației abia pe la sfîrșitul secolului al XIV-lea și la care se mai lucra în prima jumătate a secolului al XV-lea, a devenit nu numai o mărturie a tehnicii avansate în domeniul construcției de pe acea vreme, dar și o operă de artă. Construit din piatră de stucatură, podul este lung de 515,76 m. Lățimea sa de 9,40 m, calculată în așa fel încît pe el să poată trece simultan trei trăsuri, era considerată pe atunci drept foarte mare.

Ca urmare a ideii lui Parler, pe malul din Orașul Vechi a fost ridicat un turn care deschide intrarea pe pod. Mai târziu, după terminarea completă a podului, a fost construit un turn și pe celălalt mal al Vltavei.

Cu timpul, podul s-a transformat într-o adeverată galerie de artă cu 30 de statui, în majoritate opere ale măștrilor stilului baroc dintre anii 1683 și 1714. Se găsesc aici și opere ale sculptorilor Matyas Braun, ale fraților Brokoff și ale lui Jan și Ferdinand Maximilian.

În prezent podului Carol i se fac reparații serioase. Mîinile meștere ale restauratorilor schimbă blocurile de piatră deteriorate, astfel ca aspectul pe care l-au dat podului măștrii pietrari din evul mediu să rămînă mîndria Pragăi și în veacurile viitoare.

Sturmbannführerul Degrelle în aprilie 1944, cu puțin timp înainte de a-și lua tălpășița.

Degrelle vrea să revină în Belgia...

„Fotografia unei nunți din Spania, apărută într-un ziar belgian, a produs o puternică tensiune în rîndurile foștilor luptători din rezistență“..., scrie într-o corespondență din Belgia revista vest-germană „Bunte Illustrierte“.

În legenda la fotografie se indică și numele miresei : Chantal Sanchez. Sînt însă mulți în Belgia care știu că Sanchez este un nume de împrumut și că Chantal nu este alta decît fiica lui Léo Degrelle — fostă căpetenie a fasciștilor din Belgia, căruia hitleristii i-au acordat rangul de Sturmbannführer SS și comandant al diviziei 28 „Valonia“, condamnat la moarte în contumacie, cu puțin timp înainte de terminarea războiului, ca trădător de patrie. Dar sentința n-a fost executată pentru că Degrelle a reușit să fugă în Spania, unde a devenit negustorul bogat Juan Sanchez.

Fotografia n-ar fi sîrmit atîta vilvă dacă n-ar fi fost însoțită de un text în care se relatează că Degrelle însuși a anunțat că se va întoarce în Belgia...

„În realitate — comentează «Bunte Illustrierte» — această hotărîre nu este chiar atît de eroică. Pentru că dl. Degrelle știe foarte bine că după data de 27 decembrie 1964 el poate întreprinde liniștit această călătorie, fără să-și riște viața. După acest termen pedeapsa se prescrie și, în consecință, sentința capitală nu mai poate fi executată.“

Dar nu numai faptul că Degrelle nu va mai putea fi supus executării pedepsei alarmează opinia publică belgiană.

„Se manifestă temeri — scrie revista mai sus citată — că trecerea termenului în cadrul căruia condamnații trebuie să-și ispășească pedeapsa va încuraja și pe alți condamnați în contumacie să se întoarcă în Belgia din azilul pe care l-au găsit în Spania și în America de Sud. Iar acolo, ei ar putea, în cadrul mișcărilor extremiste, să-și asume din nou roluri de conducere.“

Ce arată o anchetă

Soll Dein Kind das nächste Opfer sein?

Acest afiș, editat de poliția din Basel, pune în gardă părinții asupra pericolului care le amenință copiii.

„Oare copilul tău va fi victima următoare?“ Nu este titlul unui film de groază ci acel al unui articol apărut recent în revista „Schweizer Illustrierte“, în care se dezvăluie o realitate ce neliniștește un mare număr de familii elvețiene. În anul 1962, se spune în articol, au fost

condamnate 2.188 de persoane pentru 2.923 de atentate la bunele moravuri săvîrșite împotriva copiilor. Din anul 1957, delictele săvîrșite împotriva copiilor sub 16 ani au crescut într-o măsură îngrijorătoare. În 1942 au fost condamnate 595 de persoane pentru corupere de minori, în 1954 — 1.452 de persoane și în 1962 — 2.188 de persoane. În fiecare an au fost descoperite, în medie, cîte 200 de cazuri în plus.

În presă, la televiziune, la radio și în filme — pretutindeni se întîlnesc cuvintele : „Atentat la bunele moravuri... corupere de minore“.

În anul 1962 au fost constatate de către instanțele juridice 2.923 de atentate la bunele moravuri săvîrșite asupra copiilor. În realitate, la această cifră trebuie adăugate, după cum se presupune, de la 6.000 pînă la 24.000 de cazuri care nu au fost reclamate. Mii de delicturi nu sînt reclamate, iar numărul cazurilor poate fi stabilit doar prin aproximație. Criminalistul dr. Walder din Zürich apreciază cifrele rămase necunoscute ca fiind de două pînă la șase ori mai mare decît numărul cazurilor descoperite. Știm, scrie revista în încheierea acestui sumbru bilanț, că zilnic, în medie, 8 copii devin victime ale atentatorilor la bunele moravuri. Dacă presupunem că cifra care rămîne în întuneric este de 3-4 ori mai mare, numărul copiilor care cad victime crește zilnic la 30 pînă la 40.

Vorbește Aznavour

„...Frîmțat de un extraordinar foc interior, cu ochii imenși pe o față îngustă și răvășită. Charles Aznavour este de-a dreptul fascinant“... așa îl descrie ziarista franceză Bella Laurence pe cunoscutul cîntăreț, într-un interviu consacrat în cea mai mare parte problemelor de creație și interpretare a muzicii ușoare.

La întrebarea „lucrăți mult?“, Aznavour a răspuns :

— 19 ore pe zi. Nu cred în inspirație. Legea mea este disciplina. În fiecare dimineață scriu. Pentru aceasta mă documentez. Caut cuvintele pe care le folosește publicul, încerc să aflu ce-i place acestuia mai mult. Întotdeauna trebuie să cobori în stradă.

— Vă influențează moda? — a fost întrebat Aznavour.

— Niciodată. Mă îndrăgostesc de un cuvînt, de o temă sau de o melodie și sînt preocupat de acestea, de conținutul lor. N-am găsit niciodată un ritm avînd grija modei. Sînt bucuros atunci cînd cîntecele mele — pe care le scriu singur pînă la ultimul cuvînt — sînt îndrăgite de prietenii mei, de cei care le ascultă.

În cursul interviului, Charles Aznavour a amintit adeseori de publicul sălilor de concert, de care se simte atît de legat. Întrebat, bunăoară, de ce apare relativ rar la televiziune, cîntărețul a argumentat :

— Numai în fața publicului mă simt cu adevărat în largul meu. Am nevoie de contactul cu ascultătorii. La televiziune ai tendința să-ți pierzi din vedere.

Amintindu-ne de cîntecele lui Aznavour, care parcă ne spun că autorul lor vrea să fie crezut, nu admirat, nu e greu de înțeles de ce apreciatul cîntăreț preferă să cînte nemijlocit în fața spectatorilor.

Portretul acestei fete a apărut în multe reviste ale lumii: el aparține ucelea dintre cele mai mari sabiste din toate timpurile: Nona Gaprindasyvili, campioană mondială (titlu obținut în 1962). Nona nu are decât 22 de ani și este studentă în filologie la Universitatea din Tbilisi. Ținându-se cont de valoarea ei, Nona a fost invitată la ultima ediție a tradiționalului turneu de șah de la Hastings (Anglia), unde, jucând într-un concurs masculin, a obținut rezultate excepționale. Tatăl ei, fiind un membru al partidei la Hastings.

Piesa lui Jan Drda „Dracul uitat”, o comedie bulă de vădită inspirație folclorică, a prilejuit Teatrului de stat din Sibiu un spectacol alert, plin de prospețime (al cărui haz se poate deduce de altfel și din fotografia de față). Sub bagheta regizorală a Arianei Kubner, au interpretat Sebastian Papaiani. În rolul titular, Angela Costache, Angela Albani, Nicu Niculescu, Ion Bosoiu și alții. Interesant, decorurile semnate de pictorul scenograf Erwin Kubler.

42 de pize și 5 picturi pe materiale plastice expune pictorița Micaela Eleutheriade în expoziția deschisă în sala Gale-riilor de artă din bd. Magheru, printre lucrările prezenta- te se evidențiază peisajele, despre care criticii de artă Dan Hănilcă scrie în catalogul expoziției: „Ceea ce domină acum, în tablourile reușite ale pictoriței, este un sentiment de tonică participare la viață. Peisajele au dobândit decori vioați primăvăratice, verdetele frunzișurilor arată sărbă- torește...”

La 32 ani, Juan Goytisolo este unul din cei mai înzeștrați scriitori spanioli contemporani. Deși din 1957 trăiește în Franța, el continuă să rămână profund atașat de realitățile din țara sa. Opera sa, calificată de pe acum „o frescă a vieții spaniole contemporane”, se compune din romanele „Jocul minilor”, „Doilu în paradis”, „Pentru a trăi aici” și „Cronica unei insule”. În acest an, Goytisolo va termina un volum de năvete și romanul „Dansuri de vară”, din care au și apărut în presa franceză unele fragmente.

În cadrul acordului de colaborare culturală încheiat între țara noastră și R. P. Polonă a avut loc, de curând, la Var-sovia, gala filmului românesc „Cercul n-are grații”. Dat în sala arhitecturală a cinematografului „Skarp” din capitala polo- neză, el a fost prezentat de Francisc Munteanu, scenaristul și regizorul filmului, și de actrița Cella Dima, interpreta- rea ei „Cercul n-are grații” s-a bucurat de succes atât la Varso- via cât și la Lodz, unde a rulat, fiind de asemenea prezentat de cei doi cineaști români.

S-a stins din viață la Frankfurt pe Main (R. F. G.), în vîrstă de 68 de ani, vestitul compozitor, dirijor și pedagog german Paul Hindemith. Opera sa cuprinde numeroase simfonii, muzică de cameră și piese pentru pian. Dintre lucrările sale, cea mai cunoscută la noi în țară este „Mathis pictorul”. „Germania a pierdut în Paul Hindemith cel mai mare compo- zitor, de la Richard Strauss încoace” — a declarat, în lega- tura cu moartea lui Hindemith, apreciatul compozitor francez Darius Milhaud.

„banii vii”...

Legate la ochi pentru a nu ameți, aceste fete înlocuiesc munca unei cămile, împingând birna morii.

Femeile s-au încătușat picioarele ca să nu poată fugi.

Tragicul și umilitorul spectacol al oamenilor vinduți în iarmaroace, tiriți sub arșiță prin nisipurile nesfirșite, îngrămădiți în calele corăbiilor pentru a trudi pe plantații și până la urmă uciși după bunul plac al stăpînitorilor, a zguduit, timp de secole, omenirea.

Dacă sclavia și târgurile de sclavi datează din timpuri străvechi, comerțul cu oameni din Africa își are începutul, pe la 1440, în practica ocazională a unor negustori portughezi. Dovedindu-se aducător de mari beneficii, acest negoț cunoaște în scurt timp o mare dezvoltare. În 1511 pe pământurile Indiilor de vest spaniolii aduc un mare număr de sclavi negri; peste o jumătate de veac sînt urmați de negustorii englezi, iar în 1619 olan-

dezi debarcă primul lor transport de negri în Virginia (S.U.A.). În timp ce întregul litoral al Africii de vest devenise un vast câmp de vânatoare de sclavi, se nașteau zeci de noi companii private spaniole, portugheze, britanice, americane, olandeze care se îndeletniceau cu prosperul negoț al „abanosului viu“.

Oficial, instituția sclaviei a continuat să dăinuiească pînă în secolul trecut în mai multe regiuni ale globului. În a doua jumătate a secolului al XIX-lea, ea a fost desființată prin lege în ultimele locuri unde mai exista pe continentul american. Dar și astăzi sclavia mai poate fi întâlnită, sub diferite forme camuflate, pe plantațiile din jungla Amazonului, în minele din Africa de sud, în coloniile portugheze și în alte regiuni.

Iar în multe sultanate și emirate de pe coasta sudică a Peninsulei Arabice și de pe țărmul Golfului Persic, sclavia continuă să existe oficial.

Firesc se naște întrebarea: este cu putință ca în zilele noastre, cînd omul s-a înălțat în Cosmos pentru a-i smulge tainele, pe planeta noastră să mai existe sclavi?

Unul din cei care și-au pus o asemenea întrebare este și regizorul italian Folco Quilici, care, împreună cu soția sa, a participat la turnarea filmului „Sclavele“, realizat în inima Africii. În timpul călătoriei prin continentul african, care a durat mai multe luni, el a cules o impresionantă documentație asupra sclaviei. Recent, revista italiană „Europeo“ a publicat ample mărturii ale lui

Quilici. Urmărind firul acestor relatări, ai sentimentul unei călătorii într-o lume de mult apusă, tablourile succedindu-se ca într-o povestire halucinantă.

CARAVANE ÎN LANȚURI

Partea cea mai neașteptată și surprinzătoare a întregii documentări — povestește Quilici — a constituit-o zborul deasupra a patru mii de kilometri de frontieră de deșert, în căutarea caravelor de negustori de sclavi negri... de-a lungul drumurilor caravelor spre Marea Roșie; de cealaltă parte a mării este Arabia Saudită, singurul mare țirg de sclavi. Țara în care, pînă în urmă cu un an, sclavia era admisă oficial.

Este imposibil de stabilit care este numărul sclavilor din Ara-

bia Saudită. Potrivit informațiilor de care dispune O.N.U., în fiecare an sînt importate aici din sultanatele vecine șase mii de sclavi. Ziarul „Ghanian Times“, într-un reportaj intitulat „Arabia Saudită cumpără sclavi“, arată că negoțul cu oameni „este tot atît de obișnuit aici, cum e chemarea făcută de muzini seară de seară pentru adunarea credincioșilor musulmani la rugăciune. Sutele de sultani și emiri ai curții regale, numeroșii șefi de trib se întrec pentru a avea haremul cel mai mare și cît mai mulți servitori“...

Autoritățile statelor africane care și-au dobîndit independența desfășoară o energică luptă împotriva traficantilor de sclavi. De-a lungul frontierelor patru-lează militari special instruiți în acest scop. Folco Quilici a fost martorul unei astfel de acțiuni. El relatează momentul în care autoritățile de frontieră din Ciad au surprins la pușurile Garouan o caravană ce se pregătea să treacă granița: *Militarii din grupul de control răscolesc și caută de parc-ar fi vameși. După citva timp, într-o grotă sînt descoperite niște grămezi acoperite cu saci. Sub ei, întinși pe nisip, descoperim băieți... Sub ceilalți saci găsim fete foarte frumoase. Sîntem uluiți. Conducătorii caravanei răspund însă netulburați la interogatoriu: tinerii găsiți se ascunseseră, se vede, de teama soldaților. Dar cei legați? (unii fuseseră găsiți cu lanțuri la mîini). Oare nu erau cu toții duși înspre Arabia pentru a fi vînduți?*

Quilici arată mai departe că toate aceste lucruri vor fi lămurite de cercetările judiciare și că procesul care urmează de obicei pronunță sentințe împotriva sumbrilor negustori. Procese de acest fel sînt foarte frecvente într-o serie de țări africane. Cîteva titluri apărute în ziarele din Nigeria, numai într-o lună, ne dau o imagine asupra acestei stări de lucruri: „Cinci persoane amestecate într-un trafic de sclavi“ (Daily Express); „Poate fi vîndută o femeie pentru datoriile soțului?“ și „Un caz de sclavie“ (Daily Times). Enumerarea ar putea continua. Despre episodul de la frontiera Ciadului, relatat de Quilici, scrie mai tîrziu și ziarul „Sunday Post“ aducînd și mărturia unui anume Rizgalla Ibrahim, care povestește că dintre cei peste patruzeci de mii de oameni care s-au refugiat din Africa orientală (din cauza foametei), negustorii din Arabia Saudită reușiseră să cumpere sute de sclave, folosindu-se tocmai de situația disperată în care se aflau refugiații.

PELERINII NU SE ÎNTORC...

În limbajul negustorilor de oameni, sclavii sînt numiți „bani vii“. Soțiile și copiii multor africani veniți pe pămîntul Arabiei Saudite sînt siliți în fiecare an să devină asemenea bani vii. Printre zecile de mii de oameni care pornesc anual spre Mekka în pelerinajul Haj-ului prescris de coran, se numără și mulți africani. După ani îndelungați de economii o familie reușește să agonisească o sumă cu care să poată ajunge

Z. VASILIU

(Continuare în pag. 16)

pină la Mekka. De multe ori, nemaiavând bani pentru mîncare sau pentru întoarcere, nefericiții pelerini se văd siliți să vîndă negustorilor de sclavi pe vreunul dintre fiii sau fiicele lor. F. Kolavabala, corespondentul săptămînalului „Blitz” din Bombay, reproduce în cadrul unui amplu articol mărturia unui om devenit sclav într-o astfel de împrejurare: „Cînd am împlinit doisprezece ani, povestește acesta, toată familia mea a plecat în pelerinaj la Mekka. Nu aveam acte, iar banii erau puțini. Prin intermediul unui negustor ne-ăm îmbarcat pe un vapor. O dată însă ajunși la țarm, am fost arestați. În Arabia Saudită deținuților nu li se dă mîncare, ci doar apă — o singură dată pe zi. După cinci sau șapte zile, cît am stat acolo, tatăl meu a hotărît să mă vîndă ca sclav pentru a cumpăra mîncarea necesară celorlalți membri ai familiei”...

„HAUSSE” LA BURSĂ

În toamna anului 1962, guvernul saudit a abolit sclavia. Rezultatele obținute într-un an de la intrarea în vigoare a decretului respectiv au fost anunțate într-o declarație oficială: 1.682 de sclavi au fost eliberați, iar suma plătită de guvern pentru răscumpărarea lor se ridică la 5 milioane dolari. Se pare însă că aceasta a constituit o fructuoasă afacere pentru deținătorii de sclavi. După cum relatează revista americană „Newsweek”, un înalt funcționar din administrația saudită a declarat că „suma pe care un proprietar o obține pentru eliberarea unui sclav este de două ori mai mare decît cea care se plătește pe piață”. Unii comentatori mai adaugă că majoritatea sclavilor eliberați în perioada amintită ar aparține familiei regale, deci o mare parte din dolarii bugetului de stat, destinați răscumpărării sclavilor, au luat drumul vistieriei regale.

Cu toate că sclavia a fost abolită oficial, sau poate tocmai de aceea, prețurile sclavilor în Arabia Saudită cresc. La Fort Lamy, serie Quilici, comandantul unui avion al liniei „Sabena” care îmbarca pelerini ne asigură că la Riad și la Yeddah pentru o fată între treisprezece și șaisprezece ani prețul începe de la cinci sute de lire sterline, iar pentru un bărbat sănătos se plătește de la două sute de lire sterline în sus. În fața acestei fluctuații, autoritățile saudite au emis un nou decret, menit se pare să facă ordine la bursa sclavilor. Ziarul „Fatat Al Djasira” din Aden informează că, potrivit acestui decret, prețul unei femei s-ar fi fixat la trei sute cincizeci de lire sterline, iar al

O botniță de argint dă glasului un timbru îndepărtat, neomenesc. Rolul ei este de a da impresia că regele încarnează spiritele regalilor săi strămoși.

unui bărbat la două sute cincizeci. Este însă destul de lesne de apreciat cîtă ușurare pot aduce astfel de decrete în viața sclavilor și în ce măsură pot ele stăvili comerțul cu oamenii...

SCLAVII-PĂSTORI ȘI HAMBARUL-SERAI

Denunțînd monstruosul comerț cu oameni, Quilici își extinde în același timp sfera investigațiilor și asupra altor forme pe care le îmbracă sclavia în diferite regiuni africane unde colonialismul și-a lăsat puternic amprenta. El citează cazul păstorilor care își mîină turmele în zonele unde numai în perioada ploilor (august-septembrie) cresc ierburi. Pentru a putea fi aleși păstori,

ei se întrec în probe pe care numai cei foarte rezistenți le pot trece. O dată luat păstor, omul va trăi în condiții de absolută sclavie, fiind răspunzător în fața stăpînului chiar cu viața pentru eventualele pagube survenite. O altă formă de sclavagism — de astă dată poligamică — este aceea care se practică încă în anumite triburi. Călăuza noastră, povestește Quilici, ne prezintă șefului religios și civil al tribului. Ni se dă permisiunea să-i vizităm haremul format din aproximativ o sută de hambare pline cu mei, zidite din pămînt ars, înguste și înalte, cu acoperișuri ascuțite. Ele au numai o deschizătură care este și ferastră, și ușă. În fiecare vizuină trăiește cîte una din soțiile șefu-

lui. Locuitorii sînt obligați să predea șefului tribului toate femeile care depășesc vîrsta de unsprezece ani, precum și întreaga cantitate de mei ce se recoltează. Fiecare fată, de îndată ce a fost predată haremului șefului, devine soția acestuia pentru un an sau doi; ca soție, ea are sarcina de paznică și administratoare a meului și de aceea locuiește chiar în hambar... Șeful este acela care împarte populației atît meul din hambare, cît și femeile. El este primul care se căsătorește cu fiecare femeie și alege pe cel căruia să i-o dea apoi ca soție legitimă. Copiii născuți în harem rămîn proprietatea șefului, care poate să-i schimbe sau să-i vîndă, așa cum se întîmplă adeseori.

ÎN SCHIMB... STICLE GOALE

Potrivit unei legende care circula printre locuitorii satelor lacustre din lagunele africane, sufletele celor mai importanți șefi răpoși trec în trupurile unor crocodili. Unii indigeni se pretind a fi rude ale sacrelor animale. Ei sînt numiți „bărbați-caimani”. Aceștia constituie o adevărată asociație, cu regulile ei precise, și al cărei obiectiv de bază este negoțul cu fete. Fata dusă în oraș — arată Quilici — știe că nu se va mai putea întoarce în sat decît riscînd să fie blestemată de năivii și superstițioșii ei conșăteni; iar a nu da ascultare traficantului, socotit „bărbat-caiman”, o poate costa viața. Stăpînul poate dispune de ea după bunul plac... Teama și superstiția leagă pe victime de exploataatori, împiedicînd orice denunț sau proces. Cine sînt și ale cui sînt aceste așa-zise „fete-crocodil” o știe toată lumea...

Dacă în unele orașe din zonele încă neeliberate ale Africii negoțul cu fete este mescat oarecum de combinații adesea complicate, în îndepărtatele sate el se desfășoară fătîș, cu singura ficțiune a așa-zisei „dote de cumpărare”, sub care se ascunde de fapt prețul sclavei. Din mărturiile cineștilor italieni reiese că în unele locuri, de pildă, „dota de cumpărare” a unei fete e stabilită la cîteva blocuri de sare sau la un număr de animale domestice. În alte părți, prețul e fixat în cămile, iar în zona de deșert, unde recipiențele au căutare, o fată este vîndută în schimbul unor sticle goale...

★

Prețul unei fete este plătit uneori chiar și în sticle goale...

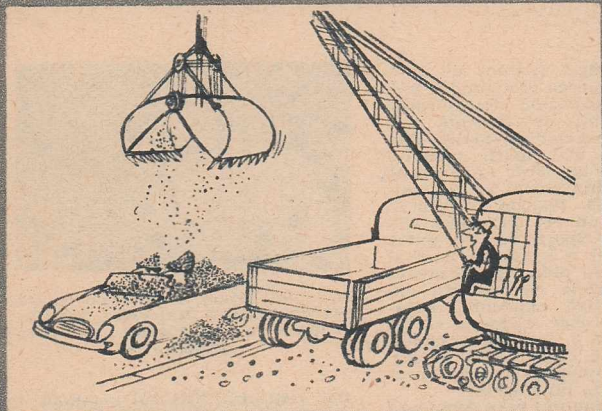

Iată cîteva aspecte dramatice ale sclavajului într-o serie de regiuni ale globului unde popoarele tînjesc încă după libertate luptînd împotriva rînduicilor și practicilor inumane, rămășițe ale trecutului întunecat.

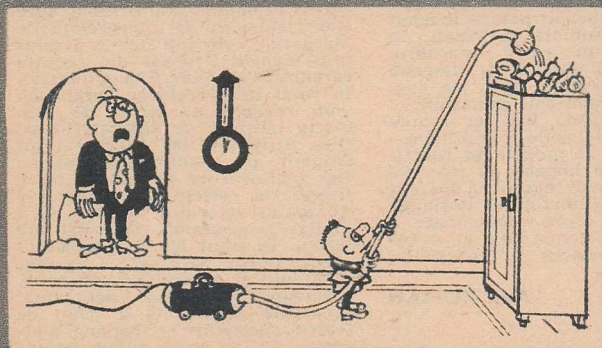
Relatările lui Quilici vin să se adauge nenumăratelor mărturii care soliciată atenția opiniei publice din lumea întreagă asupra unor astfel de stări de lucruri, într-un secol în care aspirațiile omenirii spre libertate și progres se concretizează în acțiuni de o amploare fără precedent.

Z. VASILIU

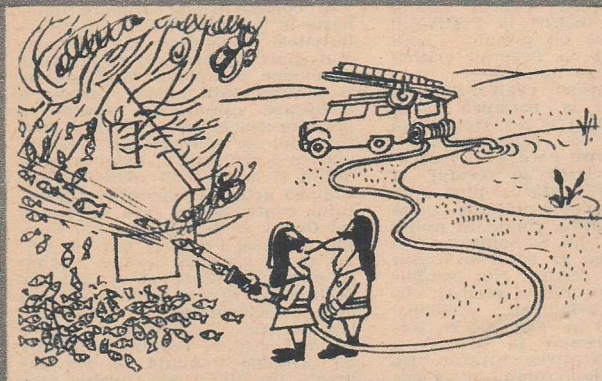
de peste hotare

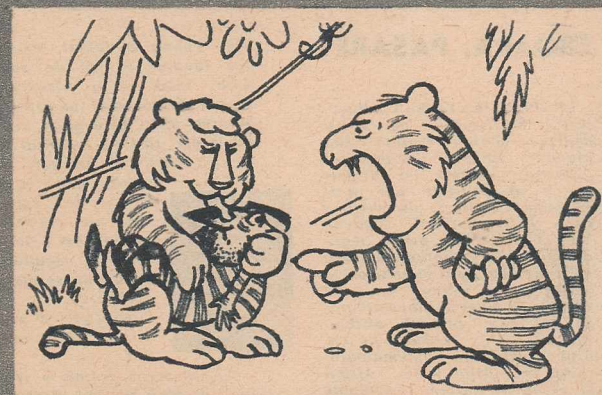
Scuzați, vă rog...

Fără cuvinte.

E grozov! Duminică vin aici la pescuit...

De câte ori să-ți spun că asta nu-i paiul nostru!

Nava basculantă FLIP

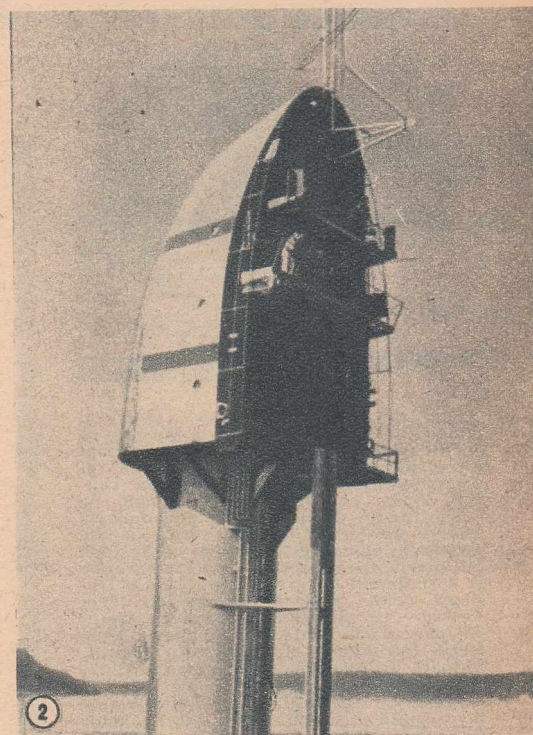
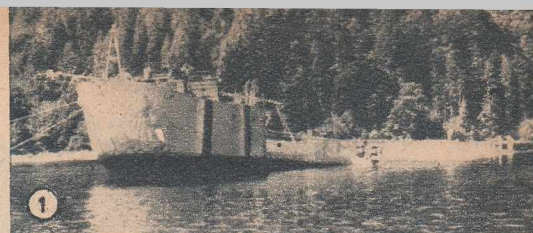
La un institut științific din S.U.A. a fost construită o navă basculantă care se poate ridica în apă, plutind în poziție verticală. Nava are o construcție curioasă, fiind alcătuită din două elemente diferite: prova, de forma obișnuită a unui vas, și pupa, de forma unui cilindru cu un diametru de 3,75 m. Lungimea totală a navei este de 107 m, iar deplasarea ei de 600 tone. Botezată FLIP (Floating Instrument Platform — platforma plutitoare pentru instrumente), nava este folosită în Oceanul Pacific pentru studierea propagării în mediul marin a undelor ultrasonore.

Un remorcher duce FLIP-ul în poziție normală de la baza lui de la San Diego în largul coastelor de vest ale Statelor Unite. Ajuns la punctul unde urmează a fi efectuate cercetările, se pune în funcțiune un dispozitiv care ridică vasul în poziție verticală.

Partea cilindrică, perfect etanșă, se afundă în apă, permițând cercetătorilor de pe vas să coboare, fără nici un fel de echipament special, până la o adâncime de 45 m sub linia de plutire a navei.

Prova, care rămâne la suprafața apei, are înălțimea unui bloc cu mai multe etaje și adăpostește echipajul, laboratorul și sala mașinilor.

În fotografii: FLIP — în poziție normală (foto 1) și pe verticală (foto 2).

Povestea vorbei

IDENTIC ȘI TOTUȘI... DIFERIT

Aproape în toate exemplele pe care le dăm pentru evoluția unui cuvânt de-a lungul secolelor trebuie să ținem seama de schimbarea învelișului sonor. Unele sunete dispar, altele se adaugă, în sfârșit altele se transformă. Există modificări superficiale (latinescul bine devine în românește bine) și altele mult mai profunde, care „desfigurează” cu totul forma veche (latinesculu experlavare îi corespunde în românește spălare).

Datorită schimbărilor fonetice, cuvinte o dată bine diferențiate ajung la o rostire identică. Numeralul latin novem s-a transformat în nouă, iar adjectivul nova a devenit tot nouă. Dacă la aceasta adăugăm și pronumele nouă (de ex. nouă ni se pare că...), vedem că limba română are o serie de cuvinte care sună absolut la fel, dar n-au nimic comun în privința înțelesului.

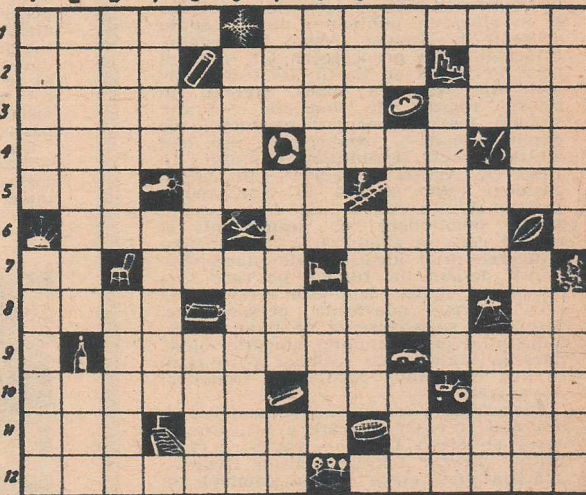
Romanii n-aveau nici un motiv să confunde formele dies (=zi) și die (=spune), un imperativ, dar în rostirea românească orice diferență exterioară s-a sters: amindouă au devenit zi.

Amintim în sfârșit o serie de patru cuvinte de acest tip, la care diferă nu numai forma veche, dar și limba de proveniență.

Începe în luna mai; nu mai vine; bate cu un mai; ficatul se numește în unele regiuni mai. Și iată acum care a fost punctul de plecare: maius era numele lunii, malleus se chema instrumentul, iar mai din propoziția nu mai vine se rostea magis. Maius, malleus și magis sint latinești, iar numele dat ficatului e de origine maghiară (máj).

Sorlin STATI

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14

Sub... acoperiș

ORIZONTAL: 1) Acoperitoare mobilă sau semimobilă — Acoperiți... de tot. 2) Acoperă unele acoperișuri (sing.) — A acoperi (fig.) — „Acoperișul” pământului. 3) Acoperă toată suprafața pământului — Acoperă capul! 4) Acoperit cu... ceață! — Macagiu de Antete! 5) Terci de mămăligă (reg.) — Oraș în Pakistan — Dărimătură. 6) Privește! — Așternut de... iarnă. 7) Măsură agrară — A suspina — Mițisor. 8) Acoperitoare contra... muștelor — Populație de origine română din sudul Dunării (sing.) — Primele în alfabet. 9) A înveli — Îi sade bine în... captor. 10) Invelișul... amintirilor — Poate acoperi... cheltuielile! — Drug de fier. 11) Paravan... solar — Se folosește în construcții moderne — Acoperă corpul a numeroase animale (pl.). 12) Mobilă de obicei tapisată — Fără perdea!

VERTICAL: Peste pupăza din zicală — Acoperit (fig.). 2) Acoperiri juridice — Nimic. 3) Acoperitori — Marcă de automobil. 4) Comună în Franța — Numele popular al constelației Pe-

gas. 5) Servește pentru acoperirea minerelor sau capacelor unor obiecte prețioase — Comună în Elveția. 6) Boală de vite — Acoperământ pentru pereți (pl.). 7) Acoperă 45 din scoarța pământului — Degradare — Pronume. 8) Acoperă... în versuri enigmatice — Verbal. 9) Teamă la... scenă — „Acoperișul lumii”. 10) Unu și una! — A acoperi un metal cu aramă — Mareele la englezi. 11) Nu riscă — Cules! 12) Acoperă corpul aricilor — Interjecție — Par de vită. 13) La jocul de fotbal îl acoperă mijlocășii — Acoperă camerele! 14) Enervat — Loc de inot.

Cuvinte rare: ANOR, ORON, DAUD, RAZ, EBB.

Dezlegarea jocului „RECE”, apărut în numărul trecut

ORIZONTAL: 1) Distant — Car. 2) Amoniac — Ra. 3) Rr — Pol — Olac. 4) Ana — Târcați. 5) Calmi — Oaș — T. 6) E — Temut — Asu. 7) Ap — Sprit — Pr. 8) Late — A — Alei. 9) Alo — Tremur. 10) Tra — If — Mie. 11) Moină — Ocean. 12) Indiferente.

actualități cinematografice

PROFILURI

NE AMINTEȘTE DE REGII COMEDIEI

Unul din cei mai populari comici ai cinematografului american a poposit de curind și pe ecranele noastre. În filmul „A dispărut o navă”, realizat de un regizor de categoria a doua, Norman Taurog, Jerry Lewis stărnesc cascade de ris printr-un comic burlesc ce abuzează uneori de gesticulația grotescă și de grimasele clovnești. Dar, în ciuda unei incontestabile prezențe cinematografice și a simpatiei cuceritoare pe care o iradiază, prima noastră întâlnire cu Jerry Lewis — pe un drum presărat cu gaguri în mare parte uzate — ne-a oferit o colecție incompletă și prea puțin convinătoare de esanțioane din gama posibilităților tinărului comic american.

Presa de specialitate de peste hotare îl prezintă însă pe Jerry Lewis, actor și regizor, drept o personalitate demnă de luat în seamă. Să ne oprim deci asupra lui.

S-a lansat în urmă cu vreo 10 ani în cadrul cuplului Jerry Lewis—Dean Martin, care suplinise pe ecranele americane și în simpatia publicului un alt cuplu deosebit de popular, Abbot și Costello. Intocmai ca la predecesorii lor, comicul perechii Lewis și Martin își trăgea armele din arsenalul farsei. Treptat, un iscusit regizor de comedie — Frank Tashlin, fost „gagman” la producțiile de desen animat — izbuteste să dea mai multă suptele evoluțiilor cuplului. În filme ca „Artiști și modele”, „Un cinefil pasionat” sau „Zarvă la Hollywood”, Jerry Lewis a realizat un erou capabil să ne emoționeze, un dezmoștenit al soartei care se zbate fără răgaz pentru atingerea unui ideal, firește inaccesibil. Însă de-abia în filmele pe care le-a semnat ca regizor izbutește Jerry Lewis să-și afirme adevăratele personalitate. Stilul său se precizează pe linia burlescului aliat cu o anumită gingășie, chiar dacă în majoritatea scenelor personajul se mai dedă unei gesticulații frenetice, obositoare.

Ecouri din presa străină semnalează în cea mai recentă realizare a lui, „Doctor Jerry și Mister Love” — pastişă a celebrului „Doctor Jekyll și Mister Hyde” — apariția unei etape noi în comicul lui Jerry Lewis. Debarasat pe o bună porțiune a filmului de ticurile grotestice cu care se ridiculizează dinadins, el se dezvăluie ca un actor multilateral, capabil de un umor subtil, inteligent, de nuanță satirică. Să nădăjduim că vom avea prilejul să-l cunoaștem mai bine pe acest talentat continuator al școlii comice americane, vizionând opere mai reprezentative decât prea puțin semnificativele „A dispărut o navă”.

E. R.

SPANIA DE AZI ÎN FILMELE LUI BERLANGA

Un umor acrid și înclinația spre limbajul esopic propriu regizorului spaniol Luis Berlanga ne fuseseră revelate de filmul „Bun venit, Mr. Marshall”, realizat în urmă cu vreo zece ani împreună cu Juan Antonio Bardem. Fabula cu satul ce visa să-și aducă raiul pe pământ, grație binefacerilor „planului Marshall”, sfîșia fără milă vâlul trandafiriu și pitoresc al unei „Andalusia felix”, cu care unii încercaseră să mascheze mizeria poporului spaniol. Filmul exprima sub o formă figurată dezamăgirea profundă a maselor populare care avea să se transforme, în perioada mai recentă, într-o opoziție fâțișă și generalizată față de regimul franchist.

Întreaga operă ulterioară a lui Berlanga avea să pornească din aceeași vină satirică, din aceeași necruțătoare ironie față de moravurile filistine și retrograde ale cuceritorilor conducători din Spania de azi.

Interesul său pentru problemele actualității și-au găsit expresia în comedia-parabolă „Calabuig”. Eroul ei, un savant atomist american, se refugiază în pustietatea unui câmp de pe litoralul spaniol, pentru a nu fi silit să făurească arme de distrugere. Concluzia filmului — eșecul tentativei de evadare a bătrînului profesor — lăsa să se înțeleagă atitudinea autorului: o condamnare netă a evazionismului și a așa-zisei „rezistențe pasive” în fața răului.

Cu filmul „Placido”, satira lui Berlanga tînteste fățărnicia unei societăți unde filantropia și caritatea creștină se practică în scopuri nu tocmai dezinteresate.

Moment din filmul „Placido”.

Într-un orașel spaniol de provincie, apropierea crăciunului prilejuește bogătașilor desiașurarea unei campanii de reclamă sub paravanul operelor caritabile. Fiecare dintre marii orașului poartă câte un sărac la masa de sărbătoare. Împovărat cu o familie numeroasă, Placido acceptă să joace și el un rol în mascarada filantropică. Speră că va putea încropi astfel o sumă de bani și că-și va putea plăti rata scadentă pentru tricicleta cu ajutorul căreia își câștigă existența. Păta-niile sale, în care burlescul se învecinează nu o dată cu tragicul, sînt povestite cu o vervă feroce, demascînd bufonada acestei pretinse opere de binefacere.

Același dramaturg care semnează scenariul filmului „Placido” — Rafael Azcona — l-a oferit lui Berlanga și subiectul recentei sale realizări, filmul „Căldu”. Eroul, un tinăr fără slujbă, în speranța de a se lansa în cariera administrativă, este nevoit pentru început să accepte funcția de căldu. În scene de un umor macabru, aproape intolerabil, sînt descrise încercările omului de a se susține obligațiilor sale profesionale. În cele din urmă, însă, el trebuie să tragă concluziile compromisiului încheiat cu propria sa conștiință și să se împace cu situația. O dată mai mult, concluzia aparent pesimistă a filmului lui Berlanga constituie o aspră condamnare a soluțiilor de compromis și a modelelor tranzacții cu conștiința.

Ang ROMAN

SE FILMEAZĂ „TREI SURORI”

Regizorul S. Samsonov și-a făcut debutul în cinematografie cu o ecranizare după Cehov, filmul „Zvâpăiața” distins la Festivalul de la Veneția cu premiul „Leul de argint” și cu Premiul criticii cinematografice italiene.

Încă de pe atunci regizorul luase hotărîrea de a ecraniza piesa „Trei surori”. Dar au trebuit să treacă anii, să realizeze cîteva filme — printre care s-au remarcat „De o vîrstă cu secolul” și „Tragedia optimistă” — pînă cînd acest vis a devenit realitate. După ce a purtat atîta vreme în minte acest proiect, lui S. Samsonov nu i-a venit greu să scrie scenariul într-un timp record. Mai complicată a fost problema alegerii interpretelor principali. Celebrul spectacol pus în scenă de N. Nemirovici-Dancenko la MHAT a rămas, în amintirea tuturor. De altfel și publicul românesc l-a cunoscut în interpretarea actrițelor Elanskala, Tarasova și Stepanova cu prilejul unui turneu întreprins în R.P.R. în urmă cu cîteva ani.

L. N.

În rolul Irinei debutează tinăra actriță Tatiana Maicenko, iar Tuzenbach e interpretat de Oleg Strijenov.

Dar regizorul filmului s-a hotărît să renunțe la tradiția teatrală și — ca în toate filmele sale precedente — a apelat la actori de cinema. În rolul Olgăi apare actrița Liubov Sokolova, cunoscută spectatorilor din filmele „Calvarul”, „Prologul” și „Drumul spre chei”. Masa va fi interpretată de Margarita Volodina care a deținut rolul Femeii Comisar din recenta ecranizare a „Tragediei optimiste”. În rolul înflăcăratului Tuzenbach vom revedea un actor de film foarte îndrăgît de spectatori — pe Oleg Strijenov, iar în cel al lui Solonoi, pe Vladimir Drujnikov. Dar regizorul nu s-a putut limita, firește, la forțele actoricești ale studioului actorului de film și a invitat și o seamă de artiști de teatru. În rolul Irinei, personajul căruia Cehov pare să-l fi acordat o căldură și o simpatie deosebite, spectatori vor înfrîni debutantă, proaspătă absolventă a școlii de teatru „Sceplîn” — Tatiana Maicenko. Ce se poate spune despre ea? Deocamdată doar că a avut mare noroc: imediat după absolvire, un rol mare în film și încă acela al Irinei din „Trei surori”!... Verșinin va fi intruchipat de actorul L. Ivanov de la MHAT, iar rolul lui Kulighin, soțul Mașei, va fi jucat de L. Gallis.

În colectivul de filmare domnește în prezent încordarea caracteristică perioadei de filmare. Mai mult ca oricare, personajele cehoviene, complexe, multilaterale și contradictorii unei, pretind o elaborare minuțioasă pentru a permite dezvăluirea precisă a conținutului lor launtric. În fața regizorului mai stă și sarcina de a defini și a pune în evidență atitudinea artistului sovietic, a artistului contemporan față de lumea lui Cehov și de oamenii lui. Scriitorul însuși l-a iubit dar i-a privit cu o oarecare ironie, văzînd în ei nu luptători, ci victime ale realităților Rusiei provinciale din anii prer evoluționari. Ecranizînd capodopera dramaturgiei cehoviene, regizorul Samson Samsonov își propune totodată să dea expresie în filmul său aceluși prezentiment al unor mari schimbări care străbate piesa „Trei surori”.

PE ECRANE

O imagine din filmul sovietic „Legea Antarctidei”, realizat de regizorul Timofei Leveluk.

LEGEA ANTARCTIDEI

La baza filmului stă un eveniment autentic: eroica acțiune de salvare a unei expediții de savanți belgieni din Antarctica de către echipajul unui avion sovietic. Filmul „Legea Antarctidei”, care vine să îmbogățească repertoriul cinematografului panoramic în stagiunea 1964, a transpus aceste întâmplări reale în formele unei drame a conștiințelor.

Nesfîrșitele întinderi ale continentului antarctic sînt aci teatru unei puternice înclăștări între voința omului și vrăjmășia naturii, luptă în care se dezvăluie cele mai nobile trăsături omenești, bărbăția, camaraderia, spiritul de sacrificiu.

ZBOARĂ, PASĂRE!

În 1961, la Karlovy Vary, juriul Festivalului de scurtmetraje acordă marelui său premiu filmului vietnamez „Zboară, pasăre!”, o producție a studiourilor din R.D. Vietnam, realizat de regizorul și scenaristul Nguyen Van Thong. Era prima mare distincție internațională primită de un film vietnamez și venea să se alăture unui alt succes al tinerei cinematografilor naționale, premiul atribuit filmului „Doi soldați” în cadrul competiției cinematografilor din țările Asiei, Africii și Americii Latine, ocazionate de simpozionul organizat pe marginea festivalului.

Originar din Vietnamul de sud, tinărul cineast Nguyen

Van Thong a luptat, asemenea tovarășilor săi de generație, încă de la vîrstă de 18 ani în războiul pentru eliberarea țării. El a găsit totuși în acest răstimp răgazul de a se forma ca scriitor. Urmind apoi cursurile școlii superioare de cinematograful din Hanoi, el s-a manifestat ca un artist matur, dotat cu o înădă cunoaștere a vieții și un stil original.

Avînd drept eroină o fetiță care a căzut victimă atrocităților războiului, filmul „Zboară, pasăre” e un gingaș poem dedicat frumuseții și vieții.

Debutanta Valeria Seciu,
interpreta eroinei principale.

filmul
rominesc

CASA NETERMINATĂ

Povestea personajelor „Casei neterminate” se consumă în câteva ore. Fiecare clipă are însă semnificația ei, încărcătura ei emoțională, fiecare clipă comunică ceva nou. Orele devin astfel dense, pline, bogate...

„Prin parbrizul unui troleibuz se vede un oraș nou, în construcție. Plouă rar, cu soare”. Această imagine deschide scenariul lui Dimos Rendis. Și ea este reprezentativă pentru întreg filmul. Un oraș modern, suplu, cu frumusețile înălțate pe verticală, un oraș romantic cu parcuri tainice și cu uverturi de operă strecurate dincolo de sălile de spectacol, un oraș vesel, însuflețit de ritmurile noii vieți populează scenariul, îi dă certificatul contemporaneității.

Pe eroi, scriitorul i-a numit, fără căutări de nume sonore, Lia, Petre, Andrei. Toți trei studenți (Lia, viitoare actriță; Petre și Andrei, viitori arhitecți). Și-n după-amlaza aceea de toamnă autorul i-a lăsat — pe doi dintre ei — să vorbească despre fericire, despre idealuri, despre mine. Micile universuri sufletești ale acestor tineri s-au legat în atmosfera favorabilă, ocrotitoare, a marelui univers al orașului, al lumii inconjurătoare. Urmărindu-le căutările, descifrându-le calea, poetul nu și-a lăsat eroii să devină retorică, nefirești, să-și piardă căldura. Din lectură, i-am simțit totdeauna alături de Lia și Andrei, ajutându-i să-și dezvăluie caracterele, să dea la iveală ce au mai bun și mai sincer în ei. În același timp, autorul condamnă, prin felul de a fi al lui Petre, indiferența, superficialitatea, nesinceritatea manifestate față de cel din jur. Ce se întâmplă, în cele din urmă, cu participanții la această dezbatere etică? Lăsăm scriitorului Dimos Rendis și regizorului Andrei Blaier dreptul de a răspunde, mai concludent, prin film.

Și „Casa neterminată”? Doar un titlu simbolic? Mai mult decît atât. Scriitorul izbutește o conexiune între real și imaginar, între prezența concretă și metafora inspirată de aceasta. Casa a cărei scară de beton a rămas suspendată în vid, spre locul unde va fi cel de-al 8-lea etaj, casa nelocuită încă, devine un loc prielnic visurilor, imaginației inaripate, trimiterilor spre viitor.

Acest film despre tinerete și aspirațiile ei a fost turnat în zilele toamnei lui '963 de o echipă condusă de Andrei Blaier (realizatorul filmului „A fost prietenul meu”). În mai puțin de o lună întreg materialul a fost filmat. Probabil că mulți de bucureșteni își amintesc încă de această echipă, pe care au văzut-o la lucru în multe părți ale orașului, de la Complexul studentesc din Grozăvești, la Operă. Pentru cei care n-au întâlnit-o, vrem să amintim că echipa filmului „Casa neterminată” a fost alcătuită, în majoritate, din tineri (operatorul Al. David, monteura șefă Gabriela Nasta, inginerul de sunet Bogdan Cavadia, maestrul de lumini Matei Alexandru, fiind la primul film în care au primit aceste responsabilități importante). Pentru a completa imaginea, adăugăm: cei trei interpreți (Valeria Seciu, Valeriu Săndulescu și Alexandru Repan) sînt studenți la Institutul de artă teatrală și cinematografică „I. I. Caragiale”, primii doi făcîndu-și debutul în „Casa neterminată”.

Aceste însemnări dedicate în special scenariului n-au spus decît foarte puțin despre regizorul Andrei Blaier, despre strădaniile sale creatoare. O va face, desigur, filmul care trece acum — la Buftea — prin ultimele operații ale procesului cinematografic ce duce la copia standard.

AI. RACOVICANU

„Flacăra” mulțumește pe această cale tuturor cititorilor care cu prilejul Anului nou i-au adresat felicitări și urări de succese în muncă.

În același timp îi asigură că multe din sugestiile lor, exprimate cu ocazia tradiționalelor urări, vor contribui la continua îmbunătățire a conținutului și prezentării grafice a revistei.

PORUMBELUL ȘI ORIENTAREA LUI...

„Cum se orientează porumbelii călători?”

Elena SZIGETI
Lupeni

Răspunde AUREL PAPA-DOPOL, ornitolog la Muzeul de istorie naturală „Grigore Antipa” din București.

Întil o lămurire generală. Porumbelii domestici — după cum a dovedit chiar Ch. Darwin — provin din specia sălbatică numită porumbel de stîncă (Columba livia). Această specie, domesticită încă în antichitate, a dat prin încrucișări zeci și sute de rase de varietăți domestice. Porumbelii domestici se împart în: porumbelii decorativi cu penaje variate, porumbelii crescuți pentru carne (din rasele de talie mare) și porumbelii călători. „Călătorii” acestora din urmă se bazează pe posibilitatea ce o au de a se reînnoaște la locul de unde au fost aduși. Zborul lor într-o singură direcție poate fi susținut pe distanțe de sute de km, uneori chiar de mii de km. Porumbelii zboară, în general, la o înălțime pînă la 150 metri deasupra pămîntului, iar viteza de zbor, în funcție de curenții de aer și de alte date, variază între 60 și 120 km pe oră. Porumbelii călători, în special cei tineri, sînt antrenați pentru zbor. Întoarcerea la un punct fix se bazează mai ales pe orientarea vizuală și memorarea locului. Spre deosebire de păsările migratoare la care instinctul de migrație se declanșează numai toamna și primăvara, porumbelii călători se pot deplasa oricînd. Experiențele au arătat că porumbelii călători se întorc de la locul unde au fost transportați, putînd percepe direcția și poziția în spațiul a porumbelului. Această posibilitate de orientare dobîndită, corespunde de fapt însușirii ce o au păsările (inclusiv cele migratoare) de a percepe curenții magnetici al pămîntului și de a se orienta în spațiu prin organele lor de simț (care se presupune că sînt canalele semicirculare din urechea internă).

Linile magnetice dintre cei doi poli magnetici al pămîntului variază, în diverse puncte, ca direcție și intensitate, și deci nu sînt identici în locul unde se află porumbelul și cel în care a fost transportat porumbelul. După eliberarea din cușca de transport, în urma rotirii largi în zbor „de căutare”, pasărea va găsi direcția bună spre locul de unde a fost adus datorită variațiilor de intensitate magnetică față de poziția sa și va regăsi apoi porumbelul, ajutat de toate organele de simț (văz, auz, organele de simț calorice, de umiditate etc.). S-a constatat că aparatele care emit unde electromagnetice, cum sînt instalațiile radar, influențează zborul porumbelilor călători, ca și pe cel al migratoarelor. Deci ele percep astfel de curenți.

Dar și în această problemă — deși s-au făcut mari progrese pe baze experimentale — știința nu și-a spus încă ultimul cuvînt.

MARIO LANZA

„Am întilnit în paginile „Flacării” articole închinăte marilor cîntăreți ai lumii. Vă rog să publicați și un material despre regretatul cîntăreț italian Mario Lanza, interpretul marelui Caruso din filmul cu același nume”.

E. ENACHE
str. M. Kogălniceanu 3, Craiova

Răspunde ADA BRUMARU, critic muzical.

Pentru mulți melomani Mario Lanza este intruchimarea imaginii ideale a lui Enrico Caruso, al cărui interpret a fost în filmul ce evocă viața marelui cîntăreț. De altfel prin însușirile sale muzicale — cu precădere prin glasul său de amploare și strălucire sonoră excepțională — Lanza a fost supranumit de admiratorii săi „micul Caruso”, poreclă justificată și de unele extraordinare ale vieții sale personale: bunăoară, pe cînd

era în culmea gloriei, Lanza imita chiar comportarea marelui său predecesor, îmbrăcămîntea, manierele; ca și Caruso, el își luase obiceiul să fie însoțit în toate turneele de coaforul, croitorul și garderobierul personal! Dar mai presus de toate Lanza reprezenta acea fascinantă vocație a cîntărețului plin de pastune și intensitate a lirismului, caracteristică maestrilor italieni ai artei lirice.

Scurta sa viață a fost și ea conformă acestei doborînte înclinații spre exces, spre dăruire fără limite, care au fost proprii firii sale. S-a născut la Philadelphia, la 31 ianuarie 1921, purtînd numele de Alfred Arnold Coccozza. Părinții săi, emigranți italieni, locuiau în cartierul sărăcăcios denumit „Mica Italia”. Un profesor de canto îl descoperă (după ce tînrul încercase tot felul de meserii modeste) și îl dă lecții; mai tîrziu, Lanza devine elevul celebrului Enrico Rosatti, profesorul lui Beniamino Gigli. A făcut o ascensiune uluitoare după debutul în „Boema” — la vîrsta de 21 de ani — care a avut loc la Boston. Contracte, cronici entuziaste, admiratori fervenți, succese strălucite, întemeiate pe calitățile sale remarcabile, au determinat celebra casă de filme Metro Goldwyn-Mayer să-i propună rolul principal în filmul „Marele Caruso”, în care a reputat apoi pretutindeni în lume un succes fără rezerve.

În plină glorie, cîntărețul nu-și poate stăpîni pornirile neînfrînate ale temperamentului său; el nu dă ascultare sfaturilor prietenilor și medicilor de a-și menține sănătatea: mîncîncă enorm (ajunsesse să cîntărească aproape 120 de kg), bea în aceeași măsură. Devine din ce în ce mai irascibil, de o nervozitate fără judecată; într-unul din turneele sale europene, la Hamburg, în iunie 1958, Lanza suferă o comotie cerebrală și este transportat la un sanatoriu de lângă München. În ciuda nestăpînirii sale, medicii reușesc totuși să-l vindece în parte.

Lanza nu se mai întoarce în America, stabilindu-se la Roma împreună cu familia sa. Turnează filme, înregistrează mult (discurile sale la casa E.C.A. Victor au primit distincția „Discul de aur”), se pregătește să cînte la operele din Roma și Neapole. Dar boala sa recidivează și progresează rapid. La 25 septembrie 1959 intră din nou într-un sanatoriu unde moare la 7 octombrie, încheind prematur și tragic una din cele mai prodigioase și meteorice cariere muzicale ale timpurilor noastre.

DE CÎND FUMĂM ?

„Cînd s-a introdus tutunul în țara noastră?”

Ioanică APOSTOL
str. Bucureștii Noi nr. 19,
Galați

Răspunde ing. ILIE GRIGORESCU, cercetător la Institutul de cercetări alimentare, secția tutun.

În Țările Romîne și în Transilvania tutunul s-a introdus în secolul al XVII-lea. Există în această privință o seamă de referiri în documentele vremii. Astfel într-un document se arată că în Muntenia, în anul 1680, satul Petri-Vlașca a fost scutit de haracii tutunăritului de unde relese, evident, că tutunul era cunoscut aici înainte de această dată.

În Moldova, la Suceava, tutunul fusese introdus încă din 1605-1610. Este cert că la nunta fiicei lui Vasile Lupu, după ospăț, s-a fumat... Iar în 1694, în Moldova apare și imposibilitatea pe tutunărit: 4 lei pe pogon. Tutunul a fost adus la noi în țară de către turci. Primul soi de tutun cunoscut la noi provenea din Macedonia, care era ocupată de turci. Este vorba de un soi din care derivă „Drăgășanul” de azi.

Pentru a încheia, iată și o mențiune curioasă dintr-un document: „la Medias, în anul 1621, s-a interzis fumatul”...

PE SCURT

P.A.M. Cluj. Îi puteți scrie academicianului Gheorghe Odescu pe adresa: Institutul de Istoria artei, Calea Victoriei nr. 11, București.

Nicolae Dumitrescu, Craiova. Lășind la o parte perfecțiunile de tehnică rebusistă și mai ales cele de versificare care abundă în cele trei serate trimise de dv. vă informăm că „Flacăra” nu poate cuprinde în spațiul jocurilor decît un singur careu de cuvinte încrucișate. Regretăm deci că,

pentru motivele arătate, nu putem reține cele trimise.

Un grup de abonați din Roman. Aveți dreptate: din motive tehnice, în nr. 45 al „Flacării” a lipsit rubrica de cuvinte încrucișate. În general, această rubrică apare cu regularitate. Careul dv., din păcate, deși corect, nu poate apărea datorită dimensiunii sale reduse (9 x 10).

Ion Pădureanu, Deva. Pentru a obține informația de specialitate în legătură cu valorificarea tabloului amintit, vă sfătuim să vă adresați Muzeului de artă al R.P. Romîne, Calea Victoriei nr. 11, București.

Ion Popescu, Turda. Ștutul popular al regiunii Cluj ne înștiințează că piatra de sub podul peste Arieș provine de la un pod mai vechi, distrus în timpul ultimului război mondial. Piatra respectivă nu merită a fi recuperată, întrucît scoaterea ei ar costa foarte mult.

ISCĂLITURI PE ZIDURI...

Există la unii tineri eraloveni care vizitează parcul orașului dorința de a-și „imortaliza” numele pe bănci, pe copaci sau pe ziduri (vezi „hieroglifele” din fotografia de mai sus). Cînd timpul nefavorabil nu le permite plimbări în parc, ei își exercită îndelunghele grafice pe pereții unor instituții publice sau săli de așteptare.

Este de așteptat ca tinerii în chestiune să înceteze de a-și mai imita pe autorii hieroglifelor de acum cîteva mii de ani și să înțeleagă că sînt nu numai anacronici, dar și lipsiți de respect față de monumentele orașului.

George STOICA
regizor tehnic, Craiova

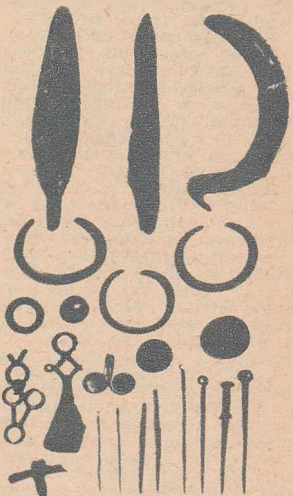
UNELTE ȘI PODOABE DIN COMUNA PRIMITIVĂ

Cu ocazia unor lucrări de terasare întreprinse de colectivitățile din com. Băleni, reg. Galați, s-a descoperit un depozit de obiecte de bronz din timpul orînduirii comunei primitive. Acest depozit numără 280 de piese și are o mare valoare documentară și istorică. E vorba de unelte, de obiecte de podoabă, arme, piese de harnasament, precum și diferite piese semifiante.

Deși greutatea totală a pieselor descoperite aici este relativ mică față de alte depozite străvechi de bronzuri, diversitatea lor demonstrează în schimb

stadiul dezvoltării mijloacelor de producție la care ajunsesse societatea omenească în timpul orînduirii comunei primitive. Iar faptul că cele 280 de piese au fost descoperite în același loc, iar obiectele se află în diferite stadii de prelucrare, însoțite chiar de rebuturi de la turnarea bronzului, ne dă posibilitatea să presupunem că avem de-a face cu un depozit de turnătorie.

În urma unui studiu minuțios, cercetările noastre viitoare vor putea stabili amănunte în legătură cu

Cîteva din cele 280 piese de bronz descoperite la Băleni.

proveniența acestui depozit de bronz și date cu privire la prelucrarea metalelor în urmă cu cîteva mii de ani. De asemenea, se vor cunoaște amănunte despre evoluția și perfecționarea uneltelor în timpul orînduirii comunei primitive la sfîrșitul epocii bronzului și începutul primei epoci a fierului, pe teritoriul regiunii Galați etc.

Prof. I. T. DRAGOMIR
directorul Muzeului regional de istorie, Galați

AUTOAREA „TĂUNULUI”

„Aș vrea să cunosc cîte ceva din viața scriitoarei Ethel Voynich, autoarea romanului „Tăunul”, despre care am aflat din cartea lui Boris Polevoi „Impresii din America”, că acum cîțiva ani mai trăia la New York”.

Vasile NUȚU
com. Bărăganu, ra. Fetuști

Scriitoarea Ethel Lillian Voynich s-a născut la Cork (Irlanda) în 1864. A fost fiica matematicianului englez J. Bull și soția unui revoluționar polonez evadat din Siberia. Din 1920 a locuit la New York. Și-a început activitatea literară traducînd numeroase opere ale unor scriitori ruși.

Participarea ei la activitatea revoluționarilor persecutați de țarism a ajutat-o în zăgrăvirea unuia din cele mai veridice chipuri de revoluționari din literatura universală, eroul romanului „Tăunul” (1897). Acest roman, închinat luptei duse de poporul italian pentru eliberare și unitate națională în anii 1830-1840, s-a bucu-

rat de un mare succes în Anglia, S.U.A. și apoi în toate țările lumii, printre care și țara noastră.

Scriitoarea a mai publicat romanele „Jack Raymond”, „Olive Latham”, „Prietenia întreruptă” și „Descalță-te”. Aceste două ultime lucrări

istorisesc viața strămoșilor „Tăunului” din secolul al XVIII-lea. A compus și un oratoriu, intitulat „Vavilon” (1948), închinat răsturnării autocrației țariste.

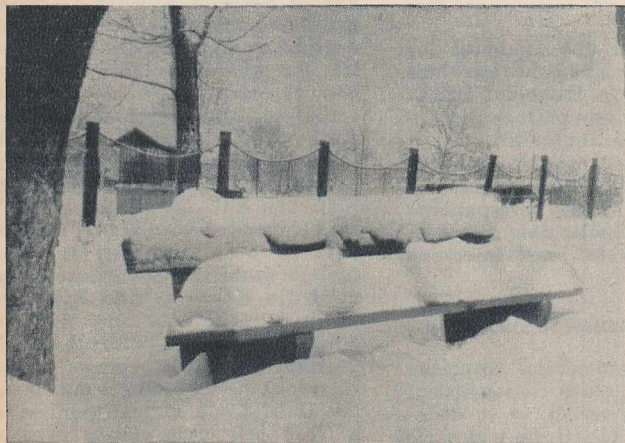
Ethel Lillian Voynich a încetat din viață la 28 iulie 1960 la New York, în vîrstă de 96 de ani.

CITITORII CĂTRE CITITORI

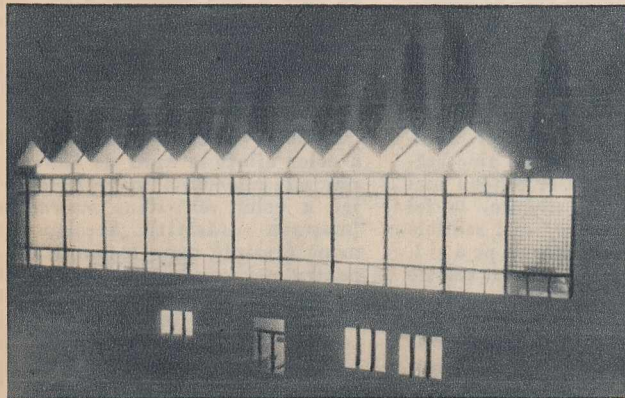
Următorii cititori doresc să corespundeze: Sandu Vasilian, student, Timișoara, căminul nr. 2, str. Mihai Viteazu nr. 1; construcții, ilustrate; Nic. Lucrețiu, student, Cluj, str. Hașdeu nr. 45, bloc 3; teme diverse; Constantin Aron, Hunedoara, O.M., bloc 74, sc. A, ap. 5; teatru, film, ilustrate; Constantin Rădulescu, impiegat de mișcare, stația C.F.R. Jiul, rn. Craiova; literatură, sport, ilustrate; Frank Ranocha, Ryohitovy, Szerebicka 59, pow. Rybnik, R.P. Polonă; muzică, cinema (în polonă, engleză, rusă); Florin Tudor, muncitor, Piața Neamț, str. Victoriei nr. 111; teme diverse; A. Bulcă Craiovean, student, București-4, str. Stejarului nr. 3; muzică, arhitectură, ilustrate; Maria Mihai, elevă, Suceava, Șc. pedagogică; cinema, ilustrate; Dorin Arghir, Sulina, palatul A.F.D.J., reg. Dobrogea; cinema, sport, ilustrate; Sașa Costel, oțelar, Hunedoara, bd. Republicii, bloc nr. 2, ap. 46, et. III, sc. C.; ilustrate; Virginia Dobrotă, profesoară, Gurasada, rn. Iliă, reg. Hunedoara; ilustrate.

Din partea redacției. Numărul cititorilor care cer să li se publice adresele în această rubrică fiind mare, numele lor vor apărea în ordinea sosirii scrisorilor.

DE LA CORESPONDENȚI

Iarnă. (F. Toth, com. Beclean, rn. Dej)

Lumini la noul complex sportiv al Universității din Timișoara. (D. Pétornil, student)

CAZUL ELEVULUI D.

Oricine pe lumea asta ar socoti nota nouă ca pe o notă foarte bună. Însă eu, cînd am văzut-o în carnet, am simțit că mi se face rău. Cum să mă duc acasă cu o notă sub zece?

Încă din prima zi de școală părinții mi-au impus ca obiectiv suprem și unic al următorilor unsprezece ani colecționarea notei zece. Cunoștințele mele reale îi interesează mai puțin, activitatea complexă pe care mi-o cere școala aproape că n-o cunosc. O singură preocupare: carnetul de note! O unică și tiranică obsesie: cît mai mulți „zece”. O singură ambiție: fie că-mi îngăduie puterile, fie că nu, să fiu mereu primul.

Sînt în clasa a VII-a și după un marș forțat de șase ani învățătura mi se pare un hipodrom, o pistă de alergări și aud parcă în spate hărțuiala părinților: mai repede, mai repede. Nu m-am jucat aproape niciodată. N-am timp. Sînt mereu în urmărirea notei zece, deoarece toate celelalte note li se par părinților mei niște grave delictive școlare. De cîte ori am fost pedepsit pentru un... nouă! Cîte ceasuri de spaimă am petrecut în zilele de sfîrșit de trimestru cînd se încheiau mediile! Mereu obședat de goana după nota zece, de cîte ori am învățat superficial, cîntînd să rețin cît mai multe în pofida calității! De cîte ori am copiat! De cîte ori am lipsit de la vreo lecție pentru că s-ar fi putut să mă asculte și eu n-o știam „de zece”. Cifra asta a ajuns să mă terorizeze într-un asemenea grad, încît pe vremea cînd la întrebarea „cîți ani ai?” nu puteam răspunde decît „opt ani” sau „nouă ani” — mă simțeam vinovat de prezența acestor cifre în viața mea. Primul la

învățătură n-am ajuns. În schimb, sînt fără îndoială primul la... tactica și strategia capturării, smulgerii și uneori a... furtului notei zece. Am învățat aritmetica meschină a socotelilor mărunte, ambiția deșartă, umilința. Am mereu conflicte cu profesorii, deoarece nu pot fi niciodată mulțumit de note. Colegii m-au poreclit „Încă un punct” pentru că, speriat de tot ce nu este zece, caut să ajung la el cu orice preț. Și părinții mă susțin... în felul lor. Au devenit și ei celebri în școală pentru nesfîrșitele lor reclamații în legătură cu „nedreptățirea” mea.

Sînt obosit pentru că fac eforturi mai mari decît îmi îngăduie puterile. Sînt singur, fără prieteni, deoarece fiecare coleg îmi este un concurent posibil. Și, ceea ce este mai grav, am început să cred că sînt cu adevărat nedreptățit și că nu există pe lume un elev mai grozav decît mine. Cînd mi se repetă asta de o sută de ori pe zi, în toate împrejurările, cum să n-ajung să cred?

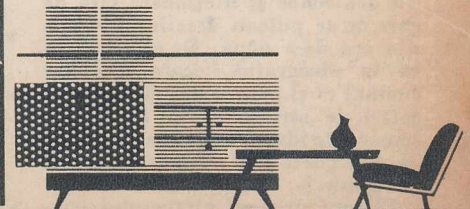
Poate că se află printre dumneavoastră cineva care să-i convingă pe părinții mei că notele sînt numai un mijloc de măsurare a cunoștințelor și nu scopul învățaturii, că goana după succes cu orice preț poate strimba pentru totdeauna un caracter în formare și că strălucirea de suprafață se șterge repede în contact cu morala noastră comunistă. Poate că-i convingeți să nu facă din mine un ban falsificat la care poleiala ascunde numai „lipsa de acoperire”. Dacă veți reuși, vă încredințez de recunoștința mea.

Elevul D.

Pentru conformitate
Sen ALEXANDRU

ÎNCHEIAȚI ASIGURĂRI DE BUNURI ȘI PERSOANE

adas

Minunata istorie a scrisului (III)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ عِلْمًا نَافِعًا
وَعَمَلًا صَالِحًا

Scrisoarea arabă, cu puncte-vocale și semne diacritice, cu linii sinuoase care reprezintă numai consoane, sugerează complicații... are-bescuri.

Alfabetul

Înceind seria de articole consacrate istoriei scrisului, abordăm acum ultimul—și cel mai important—capitol: alfabetul.

Apariția alfabetului într-o vreme când orice activitate intelectuală trebuia să plătească birul greoaiei scrieri ideografice, are semnificația unei uriașe cuceriri a minții omenești. Oamenii au început să comunice între ei cu o ușurință plină atunci de neînchipuit, dezvoltarea culturală a dobândit un nou impuls, cercetarea științifică a fost ușurată. Alfabetul s-a dovedit a fi un sistem de scriere atât de simplu și de perfect, atât de ușor de învățat, încât a putut să fie însușit de mase largi. Monopolul preoților a dispărut, omul de rând a bătut la porțile științei.

De fapt, ce este alfabetul și prin ce calități a contribuit el, mai mult decât celelalte sisteme de scriere, la progresul culturii?

Am arătat în articolele precedente că în cel mai primitiv sistem de scriere, adică în pictografie, se putea reda numai semnificația concretă a cuvintelor, în timp ce în ideografie s-a ajuns să se fixeze și semnificația abstractă a ideii. Dar acela care dorea, în antichitate, să se dedice studiului trebuia să cerceteze bibliotecile întregi pentru a putea citi ceea ce s-a scris în domeniul respectiv. Biblioteca de scrieri ideografice a lui Asurbanipal, cea mai bogată bibliotecă antică pe care o cunoaștem azi, se împarte în două grupe egale, prima fiind alcătuită din lexicoane și dicționare fără de care nu se puteau descifra scrierile din cea de-a doua. De ce? Pentru că în ideografie fiecare idee are semnul ei și pentru că, deci, într-o astfel de scriere avem tot atâtea semne cît ideile deosebite exprimăm. Și cine poate ține minte zeci de mii de semne?

Folosul uriaș al alfabetului constă, evident, în aceea că permite, cu ajutorul citorva semne (literele alfabetului variază între 25 și 45)

să se redea scriptic orice idee, oricît de complicate. El mai prezintă și alte calități incontestabile: se adaptează practic oricărei limbi și este accesibil oricui, pînă și copiilor de 6-7 ani; Champollion, de pildă, copil fiind, a învățat singur să scrie și să citească. Nimeni nu-și putea imagina o asemenea ispravă pe vremea scrierii ideografice.

CÎND ȘI CUM A APĂRUT ALFABETUL?

Semne alfabetice, *litere* în concepția de azi, au existat — și acest lucru va surprinde poate pe unii — atât în cuneiforme cît și printre ideogramele chinezești; și în hieroglifile lor egipteni aveau 24 de litere pure. Și totuși ei nu scriau alfabetice. De ce? Pentru că scribii nu erau oameni de concepție, ci simpli tehnicieni ai scrisului. Rolul lor în lumea antică se reducea la acela de executanți ai poruncii stăpînului. Pentru munca lor primeau o plată mai bună sau mai rea. Dar autoritatea scrierilor ideografice era prea mare, uzul lor prea adînc înrădăcinat în milenara civilizație antică, foloasele pentru casta preoților prea concrete, pentru ca scribii — aceste mărunte personaje — să-și poată impune o concepție nouă, revoluționară, chiar presupunînd că ar fi avut-o.

Abia după pieirea civilizațiilor egiptene și asiro-babiloniene au apărut alfabetele hieroglifice (în cetatea Meroe din Abisinia) și cuneiform (la vechii perși).

Totuși aceste două alfabetice nu s-au impus lumii. Se pare că alfabetele zilelor noastre provin de la o veche populație levantină numită paleosinaitică, vechii locuitori ai peninsulei Sinai, care au trăit pe la începutul mileniului al II-lea î.e.n. Există posibilitatea ca paleosinaiticii să se fi inspirat fie din sistemul hieroglific, fie din cel cuneiform, căci alte surse de inspirație nu aveau; problema nu a fost lămurită pînă astăzi. Cei care

au răspîndit în lume alfabetul au fost însă fenicienii, neam semitic care făcea negoț prin toate cetățile Orientului antic. Ei au folosit și răspîndit semnele alfabetice tocmai din necesitatea de a înlesni relațiile comerciale, care reclamau o scriere simplă, accesibilă tuturor. De la fenicienii alfabetul a fost preluat de greci, iar din alfabetul grecilor derivă cel latin și cel chirilic.

Fenicienii au dus alfabetul lor în Răsărit și semnele lui au ajuns foarte departe în Extremul Orient unde popoarele l-au preluat și adaptat specificului limbii lor.

Însuși cuvîntul *alfabet* cuprinde numirile primelor două litere grecești, *alfa* și *beta*, corespunzînd denumirilor primelor două litere feniciene, *alaf* și *bet*, care înseamnă *bov* și *casă*.

CALIFUL DIN KORASAN SE SIMTE JIGNIT

Alfabetul fenicienilor conținea 22 de semne, toate consonantice; vocalele nu se scriau, ci se deduceau în timpul citirii. La popoarele semitice din sudul Feniciei vocalele apar mult mai tirziu, sub forma așa-numitelor semne diacritice, niște puncte și linii care se așezau sub consoane spre a arăta în ce fel se citeau acestea. La evrei, de exemplu, semnul *mem*, care reprezintă litera *m*, se citea *ma*, *me*, *mu*, *mi* etc., după numărul și poziția punctelor așezate sub el. Semnele diacritice nefiind de sine stătătoare, vocalele nu se puteau nici citi, nici pronunța singure, la fel cum la noi nu se pot citi sedilele de la ș, ț sau căciulițele de pe ă și i.

La arabi, care au și ei o scriere consonantică, lucrurile se complică. Arabii au izbutit să creeze litere cu forme sinuoase, armonioase. Năzuința spre înfrumusețarea scrisului a făcut ca aceeași literă să aibă o anumită formă la începutul cuvîntului, o alta la mijloc și în fine o a treia la sfîrșit. Astfel, multe litere

au căpătat un aspect asemănător și, pentru a le diferenția, s-a recurs tot la ajutorul semnelor diacritice, care în cazul de față diferențiau consoanele, nu vocalele, iar pentru acestea din urmă se foloseau așa-numitele puncte-vocale.

Pe vremea aceea semnele diacritice se colorau într-un fel, punctele-vocale în altul, consoanele în altul. Așadar, datorită culorilor și formelor unduoase, scrierea arabă apărea mai degrabă ca un motiv decorativ. Astfel au apărut cunoscutele arabescuri care încîntă atât de mult ochiul, de pildă în catedrala Sfînta Sofia din Istanbul (transformată în moschee mahomedană) sau în palatul califilor mauri din Granada.

În trecutul îndepărtat punctele care transcriau vocalele nu erau văzute cu ochi buni nici la evrei, nici la arabi. Se povestește că un calif din Korasan, Abd Allah ibn Tahir, a primit în anul 844 e.n. o scrisoare frumos colorată și caligrafiată cu puncte-vocale, pentru ca sensul ei să apară cît mai lămurit. Califul și-a masecat jignirea cu o frază prin care critica aspectul artistic al scrierii și a exclamat: „Ce capodoperă ar fi fost dacă n-ar fi avut grăunțele astea de coriandru cu care a fost împestrițată”. Fără îndoială, înaltul personaj socotise punctarea cu vocale ca o impolițete, crezînd că trimitătorul punea astfel la îndoială cunoștințele califului în materie de citire.

Scrierea arabilor apuseni, adică a celor aflați la apus de Libia, se numește *magrebină* (magreb=apus), iar a celor răsăriteni *mașrachină* (mașrach=răsărit). Aceasta din urmă prezintă mare însemnătate și pentru noi, romîni, fiindcă multe documente privitoare la istoria noastră au fost redactate de turci tocmai în această scriere. Tot cu litere mașrachine călugărul Antim Ivireanul tipărește la Snagov, în 1701, un liturghier. Un exemplar se găsește în colecția de manuscrise a Academiei R. P. Romîne, unde

M.T. CICERONIS: EPISTOLARVM FAMILIARVM: AD: P: LENTVLM: LIBER PRIMVS: IN CIBIT: FELICITER:

Scrisorile lui Cicero, copiate la Paris în 1458, în scriere umanistică.

Interrogatio sacerdotis Foprahufai unkadun. Ihsu prahu.

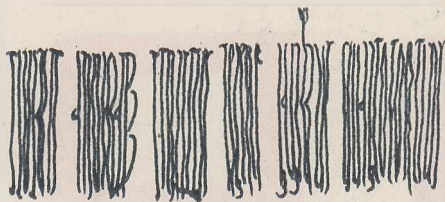
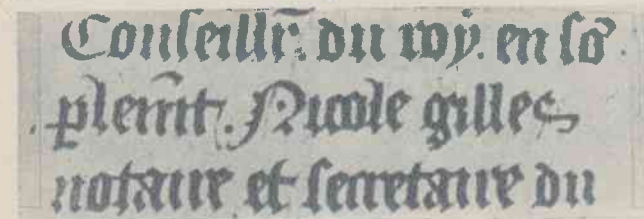
Scrisura merovingiană, cu majuscula și minuscula, a fost folosită în Gali în secolele al VII-lea și al VIII-lea. Textul se citește: „Interrogatio sacerdotis. Foprahistu unholdun. Ihs forahu”, adică: „Întrebarea preotului: Te lepezi de diavol? Mă lepezi?”.

Unul din cele mai vechi texte cu caractere latine redactate pe teritoriul țării noastre. În această scrisoare, redactată la Vasil, la 29 noiembrie 1474, Ștefan cel Mare anunță papa Sixt IV propunerile șahului Persiei, Uzum Hassan, de alianță împotriva turcilor. (Din „Manual de paleografie latină”, de C. I. Andreescu, Iepi. Originalul se află la Veneția.)

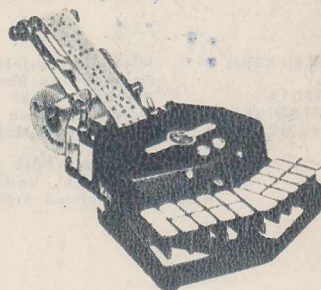
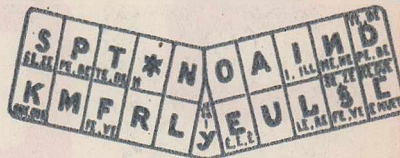

„Alexandru Voievod, numit cel Bun și Mare, se trăgea din neamul domnilor care veniră din Maramureș după Dreagor” — se citește în acest manuscris datat din 1728 (!). Grafia grecească este caracteristică pentru multe documente vechi privitoare la istoria patriei noastre. (Din „Documente privind istoria României”, Introducere, vol. I. Originalul se află la Academia ← R.P. Române, ms. rom. 1354.)

Un interesant exemplu de scriere gotică, cu trăsături exagerate, decorații și influențe ale bastardel (anul 1800). Se citește: „conseiller du roy en son parlement, Nicolas Gilles, notaire et secrétaire...” — conseiller al regelui în parlament, Nicolas Gilles, notor și secretar (al sus-numitelor senlor).

Spre sfârșitul secolului al VIII-lea scrierea merovingiană capătă o formă foarte curioasă, cu litere lungite, ca în acest fragment.

„Stenografia permite dactilografarea în ritmul vorbirii normale”. În fotografie, un aparat francez cu care s-a imprimat această frază (dreapta). Sus: claviatura stenotipului.

ВЪНМАУТЪЧАНЪ
ННАНСТАРГО ОУХАА
ЗЗСАМОИПРАБЪБЪ
ПОЛАГАЯПАМАТЪ
ЪННАТЕРННБРАТ
АІСРЪСТЪХЪСНУ

Cel mai vechi document de scriere slavă (chirilică) cunoscut azi este inscripția funerară a țărului bulgar Samoil (993 e. n.).

se află și o frumoasă psaltire, tipărită în limba arabă la Alep, în 1706, și purtând stema lui Constantin Brîncoveanu.

„FINICHIA GRAMMATA” SE RĂSPÂNDESC ÎN LUME

Primul alfabet în accepțiunea deplină a cuvîntului, cuprinzînd adică atât consoane cît și vocale, apare la greci prin secolul al VIII-lea î.e.n. Legenda spune că el a fost adus de la fenicienii de Cadmos. Fiul unui rege fenician, Cadmos, a plecat pe Marea Mediterană în căutarea surorii lui, Europa, răpită de Zeus. Tot călătorind, a ajuns în Beotia, pe locul unde avea să întemeieze cetatea Tebei. Acolo el a ucis un balaur și i-a semănat în pămînt dinții, din ei răsărind apoi, gata de luptă, niște giganți înarmați: spartii. Cum au dat ochii unii cu alții, spartii s-au încăierat și nu au mai rămas în viață decît cinci, care au devenit apoi capii celor cinci familii principale din Teba. Ei l-au ales pe Cadmos rege, iar acesta le-a dăruit alfabetul fenician.

De fapt, forma veche a denumirii alfabetului la greci era „finichia grammata”, adică „literele feniciene”. Problema grea pe care au avut-o de rezolvat grecii cadmeeni a fost de a găsi sunetele vocale, pe care fenicienii nu le transcriau. Notarea vocalelor constituie deci originalitatea alfabetului grecesc și totodată aportul elen la dobîndirea acelei formule de scriere care a fost adoptată ulterior în cea mai mare parte a lumii.

Alfabetul grecesc, la rîndul lui, a dat cîteva derivate mai importante: alfabetele latin, slav, armean, georgian, alban (din Caucaz), gotic al lui Ulfila (goticul contemporan derivă din alfabetul latin) și copt (în Egipt).

Nu este de mirare că neamuri

atît de numeroase cum sînt slavii, latinii sau goții au împrumutat scrierea de la micul popor grec. Împrumuturile culturale nu sînt, de regulă, rezultatul unor preferințe personale, ci al unor cerințe sociale specifice. Răspunzînd nevoilor reale ale societății, împrumuturile culturale devin, la rîndul lor, factori creatori de noi forme de cultură.

Cu scurgerea timpului, alfabetele derivate din cel grecesc au suferit numeroase și felurite transformări. Alfabetul latin de pildă se scria la început numai cu litere capitale. Apoi au apărut forme cursive ale capitalelor, care se numeau litere unciale, fiindcă aveau mărimea unei uncii (2,5 cm). Cum titlurile cărților și inițialele se scriau tot cu capitale, s-a dezvoltat treptat scrierea cu majuscule și minuscule, așa-numita scriere diplomatică merovingiană.

După ce în anul 789 împăratul Carol cel Mare emite un decret de reformă a scrierii, apar literele carolingiene, din care au luat naștere, o dată cu înflorirea arhitecturii gotice, prin secolul al XIII-lea, literele gotice, al căror prestigiu în toată Europa occidentală s-a menținut neștirbit. Aceasta, pînă prin secolul al XVI-lea, cînd încep să se tipărească operele autorilor clasici latini și se revine la literele vechi latine. Dar acum ele capătă o nouă formă, rotunjită, scrierea respectivă numindu-se umanistică; din aceasta derivă forma actuală a literelor.

În Țările Romîne alfabetul latin s-a întrebunțat încă din veacurile XIV-XV, cancelariile domnești avînd și secretari cunoscători ai scrierii latine, folosite în redactarea actelor referitoare la legăturile internaționale ale acestor țări.

La noi alfabetul latin a fost adoptat în mod oficial abia în anul 1863. Pînă atunci se folosisc

aproape numai alfabetul chirilic și, mai rar, cel grecesc.

DE LA STENOGRAFIE LA... CARTEA ÎNSUFLEȚITĂ

Necesitatea de a comunica și nota ideile cît mai exact și mai rapid a făcut să se nască diferite procedee speciale de scriere, cunoscutele sisteme stenografice (adică de scriere rapidă). Se cunoaște însă mai puțin poate faptul că primii care le-au folosit au fost grecii. Xenofon nota cu semne abreviate învățămintele pe care le primea de la preceptorul său, Socrate. Latinii aveau și ei sistemul lor stenografic, pe care unii cercetători l-au atribuit libertului Tiro, prieten al lui Cicero. Din acest sistem ne-au rămas o serie de prescurtări foarte des folosite pînă în ziua de azi, de ex. P.S. și no.

În prezent există numeroase sisteme stenografice, care utilizează în locul formei sinuoase a literei clasice trasee mult simplificate. Cu alte cuvinte, stenografia folosește tot un alfabet, însă mult mai simplu.

Cu ajutorul stenografiei se scrie într-adevăr foarte repede, dar ea prezintă două dezavantaje: în primul rînd, textul nu poate fi citit decît de cel care a învățat sistemul respectiv (și azi există destul de multe!); în al doilea rînd, stenograful trebuie să piardă din nou timp ca să transcrie în alfabetul curent ceea ce a stenografiat. As-

tăzi însă munca stenografului poate fi înlocuită, pînă la un punct, de magnetofon.

Un alt sistem de scriere rapidă este stenotipia. Stenotipul — o mașină de stenografiat cu o claviatură de mașină de scris, însă cu mult mai puține clape — folosește literele cunoscute ale alfabetului clasic și, în plus, cîteva semne care reprezintă, convențional, grupe de sunete cu pronunțare asemănătoare. Cu o singură apăsare pe claviatură se poate imprima o silabă sau chiar un cuvînt întreg, aproape cu viteza vorbirii. Dar pentru că aparatul folosește o bandă îngustă de hîrtie, ca a mașinii de calculat, pe care literele se imprimă neregulat în mai multe șiruri verticale, este necesar și de această dată să se transcrie textul pe șiruri orizontale și pe hîrtie obișnuită.

Fără îndoială că în domeniul scrierii, mai bine-zis al transcrierii instantanee a vorbirii, își vor spune cuvîntul și cibernetica și automatiza. Cît despre viitorul mai depărtat, cine știe? Dacă attea din prezviunile lui Jules Verne s-au realizat, nu este exclus să se înfăptuiască și cea a lui H.G. Wells din povestirea „Cînd se va trezi acela care doarme”, în care scriitorul imaginează o carte vorbită, cu personaje însuflețite...

Nu ne rămîne decît să așteptăm.

Șerban ANDRONESCU

FLACĂRA. Redacția: București, Piața Școlții 1, ralonul 30 Decembrie. Căsuța poștală 3507. Of. 88. Telefon 17.60.10 — int. 1744
ABONAMENTE la toate oficiile poștale, la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.
TARIF DE ABONAMENTE: 3 luni — 26 lei; 6 luni — 52 lei; un an — 104 lei.
PREȚUL REVISTEI: 9 LEI.
TIPĂRII executat la Combinatul poligrafic „Casa Școlții”.
MACHETA: Viad Mușatescu.

O PRODUCȚIE A STUDIOURILOR DIN R. F. G.
"FONO-FILM" ÎMPREUNĂ CU JOCHEN SEVERIN

P O O O U L

SCENARIUL : Michael Mansfeld, Karl Wilhelm Vivier,
împreună cu Bernhard Wicki.
REGIA : Bernhard Wicki
IMAGINEA : Gerd von Bonin
MUZICA : Hans-Martin Majewski

CU : Volker Böhnet, Fritz Wepper, Michael Heinz,
Frank Glaubrecht, Volker Lechtenbrink, Günther
Hoffman, Siegfried Schürnenberg.

FILMUL A FOST DISTINS CU URMĂTOARELE
PREMIU :

AUSTRIA :
LOS ANGELES :
MAR DEL PLATA :

Distincția excelent.
Globul de aur pentru Bernhard Wicki.
Marile premii al Juriiului internațional.
Premiul I al criticii internaționale.
Spicul de argint.
Filmul lumii.
ONIX pentru cel mai bun film străin
1960.
Premiul asociației criticilor de cinema.

VALLADOLID :
HELSINKI :
MEXIC :
BRUXELLES :

